

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMACHT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen :

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Majoor der Grenadiers.

Redacteuren:

Jhr. J. T. ALTING VON GEUSAU, Generaal-Majoor, Commandant Ie Divisie.

D. A. VAN HILTEN, Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.

M. R. H. CALMEIJER, Kapitein van den Generalen Staf.

P. W. PIETERS, Majoor der huzaren.

A. ETERMAN, Kapitein der artillerie.

J. H. COUZY, Kapitein der artillerie.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag — Tel. 117783 en 117784
Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—
Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

107de JAAR No. 12

NADRUk VERBODEN

DEC. 1938

INHOUD.

	Blz.
Spectatoriale Beschouwingen	468
Nieuwe Uitgaven	477, 482, 486, 493, 500
Bij den Oorsprong van het Nederlandsche Veldleger, door J. J. G. Baron VAN VOORST TOT VOORST	478
Het Besluit van den Souvereinen Vorst van 9 Januari 1814, No. 1, door W. Baron VAN ITTERSUM	483
Het Bataljon Infanterie te Velde, door D. A. VAN HILTEN (VIII)	487
Zooals het vroeger was, door FR. DE WITT HUBERTS (IX)	494
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht	502
Uit de Vakpers	504

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1938

SPECTATORIALE BESCHOUWINGEN

Daar het de bedoeling van deze spectatoriale beschouwingen is om de belangrijkste feiten, die zich in de afgelopen maand voordeden scherper naar voren te brengen, aarzelen wij geen oogenblik om ditmaal als zoodanig te beschouwen de uitnemende rede, welke op Vrijdag 21 October gehouden is voor de Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap door Luitenant-Kolonel S. VELDMEIJER, Commandant van het Kaderbataljon, en wel over het onderwerp: „*De opleiding van onze Infanterie, ook wat het Kader betreft.*” Wij raden natuurlijk alle lezers aan de 1e aflevering van het orgaan 1938/39 van genoemde Vereeniging, waarin de verhandeling in extenso is opgenomen, te lezen en vooral te bestudeeren, maar voorts kunnen wij geen weerstand bieden aan de verleiding om enkele hoofdzaken uit die rede naar voren te brengen.

Spr. betoogt, dat door de verlenging van den eersten oefentijd de zeer groote uitbreiding met jonge officieren en jong kader, de zooveel betere geest van het Nederlandsche volk, de in zoo veel ruimere mate toebedeelde oefeningsterreinen en oefeningsmiddelen, kortom dank zij de zeer groote krachtsinspanning, die de Regeering zich met het oog op de opleiding van den troep getroost heeft, het thans zonder twijfel mogelijk moet zijn een behoorlijk geoefende infanterie te verkrijgen. Indien wij, Nederlandsche officieren en onderofficieren, daarin niet slagen, aldus spr., dan ligt de schuld daarvoor grootendeels aan ons.

Wij beamen dit volkomen, maar evenzeer staan wij aan de zijde van spr., waar hij betoogt, dat om de opleiding te doen slagen voor alles noodig is orde en regelmaat bij de opleidingen, gebaseerd op de in G.O.I. (Grondslag opleiding Infanterie) en „Wenken” gegeven regelingen en directieven. Dat de daarin aangegeven tableaux en programma's geen absoluut bindende kracht hebben, wordt door spr. scherp naar voren gebracht, alsook dat het initiatief

der troepen-opleiders daardoor in geen deele aan handen wordt gelegd, maar zeker is waar, dat een teugellooze vrijheid in de opleiding, waarbij iedere compagnies- of hoogere commandant maar steeds stokpaardjes berijdt, nimmer voor onze infanterie tot een goed eindresultaat kan leiden. Evenzoo als er bij alle onderwijs, tijdperken, programma's, oefentableaux en dergelijke moeten zijn, evenzeer is dat voor het militair onderwijs aan den troep noodzakelijk.

* * *

Een volgende overheerschende voorwaarde voor het slagen van de opleiding is de ambitie van de opleiders en het doet weldadig aan te lezen met hoeveel vuur, en wij zouden bijna zeggen jeugdig enthousiasme, deze in zijn vak volkomen doorkneede hoofdofficier der infanterie het mooie van zijn beroep, het opwekkende opleiden van jonge Nederlanders tot goede soldaten, beschrijft. Als al onze opleiders behalve over vakkennis ook over dit enthousiasme beschikten, dan zou na elf maanden onze infanterie tot de meest vcl-maakt opgeleiden gaan behooren.

Aan de hand van de feiten, dat de infanterie het hoofdwapen is en door haar talrijkheid het duidelijkst de weerspiegeling geeft van de krachten van afweer, die er in ons Nederlandsche volk leven, zegt hij o.i. zeer terecht, dat een goed geoefende infanterie, niettegenstaande de geweldige technische vorderingen van alle andere wapensoorten, een uitnemende waardemeter is voor de deugdelijkheid van ons leger. Zonder goede infanterie is een goed leger doo-eenvoudig niet denkbaar. Laten wij toch vooral deze onomstootelijke waarheid in onze harten griffen, want alleen dan kunnen wij beseffen, hoe ons leger in de afgelopen jaren er voor heeft gestaan, toen bij alle bezuinigingen en besnoeiingen onze arme infanterie maar steeds het kind van de rekening was. In dezen gedachtengang

komt de funeste maatregel van het afschaffen van de vierde groep der sectie, m.a.w. het verminderen van de aanvalskracht der infanterie met 25 %, steeds meer onverklaarbaar voor. Men heeft zich wel zeer en zeer ernstig bezondigd aan het hoofdwapen, aan de „Reine des batailles”.

* * *

Spr. rekent tot een der belangrijkste doeleinden van de opleiding, de opvoeding tot een gezonde Nederlandsche militaire tucht, wars van alle buitenlandsche franje, maar neerkomende op een volledige uitvoering der gegeven bevelen, een volmaakte orde en correctheid in alles en een behoorlijk militair vertoon naar buiten. Terecht zegt hij, dat deze gezonde tucht en goede vormendienst alleen dan bereikt zullen worden indien de officieren en onderofficieren in dezen het goede voorbeeld geven. Zij moeten in de eerste plaats voorgaan, waar het betreft een correcte houding en een correcte taal van den mindere tot den meerdere, ook al zijn beiden onderofficier of officier.

Men onthoude zich van doorlopende critiek op de door hooger geplaatsten gegeven bevelen en getroffen regelingen en geve zich van ganscher harte aan zijn mooie taak van opleider der infanterie. Aldus doende zullen ook de herhaalde jammerklachten verstommen, dat er te weinig kader is er dat het grootste deel der officieren en onderofficieren nog maar jeugdige en niet in alle opzichten ervaren instructeurs zijn. Als de compagnies-commandanten en daarboven gestelden, in plaats van te klagen, zich maar met de borst toeleggen op de aanvulling van het tekort aan ervaring van die jonge instructeurs, dan kan dit euvel in zeer korten tijd overwonnen zijn en krijgen wij jonge sportieve opleiders, voor wien het begrip „sleur”, waartegen spr. zoo scherp te velde trekt, nog vreemd is.

Zooals van dezen bekwamen troepen-officier verwacht kon worden, noemt hij de echte troependienst, d.w.z. het dienen in de compagnie als opleider der recruten, het mooiste en belangrijkste deel van de taak van den infanterie-officier. Voor de Kaderopleiding vraagt hij de allerbeste officieren en onderofficieren van het regiment en voorts de voortdurende en onverflauwde belangstelling van den Regiments-Com-

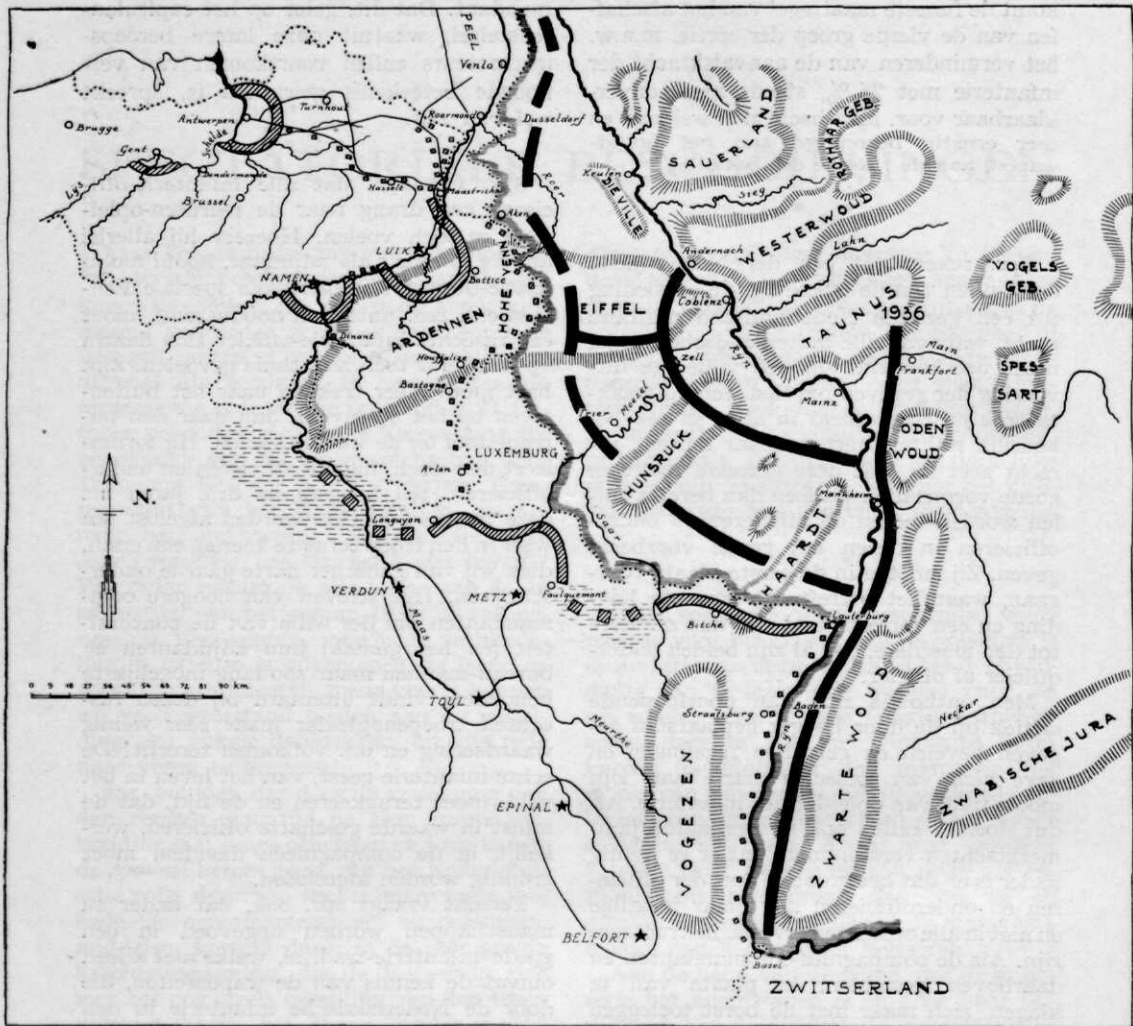
mandant. Dat dit, gelet op het capitulantenstelsel, waaruit onze latere beroeps-instructeurs zullen voortkomen van verhoogde beteekenis geworden is, spreekt wel van zelf.

* * *

Spr. verlangt, dat alle infanterie-officieren een drang naar de recruten-opleiding in zich voelen. Hoezeer hij allerlei andere functie's als adjudant, hoofd mobilisatie-bureau, luitenant voor speciale diensten e.d. zeer nuttig en noodig acht, moet een rasechte infanterie-officier zich daarin op den duur toch niet thuis gevoelen. Zijn hart moet meer trekken naar het buitenleven op het oefenveld, dan naar den bureau-stoel bij de warme kachel. Hij formuleert den eisch, dat de officieren en onderofficieren, ten hoogste na drie jaren uit deze functiën moeten worden afgelost om weer in den troep terug te keeren, een eisch, dien wij van ganscher harte gaarne onderschrijven. Het streven van hoogere commandanten om der wille van de continuïteit (en het gemak) hun adjudanten en bureau-mannen maar zoo lang mogelijk te behouden, vindt uiteraard bij dezen rasechten troepenopleider maar zeer weinig waardeering en o.i. volkomen terecht! De echte infanterie-geest, van het leven in het veld, moet terugkeeren en de tijd, dat de minst in waarde geschatte officieren, werkelijk in de compagnieën dienden, moet grondig worden afgesloten.

Terecht vraagt spr. ook, dat kader en manschappen worden opgevoed in een goede infanterie-traditie, welke niet alleen omvat de kennis van de wapenfeiten, die door de Nederlandsche infanterie in den loop der eeuwen zijn verricht, maar hen ook doordringen moet van hun eigen waarde, van het feit, dat de infanterie niet is een proefkonijn, een wapen, dat moeizaam zijn bagage torschend langs de wegen voortschuift, maar *het* wapen, dat ten slotte de waarde van de geheele weermacht bepaalt.

Natuurlijk geeft spr. uit zijn rijke ervaring als infanterie-opleider een schat van gegevens en een schier onbeperkt aantal practische wenken. Laat onze infanterie-officieren nu de grootheid van geest toonen van al deze nuttige raadgevingen met wellwillendheid te overwegen en toe te passen en niet de kleine theorie huldigen van „wij weten het even goed en doen het op onze manier.”

Afb. 1. Schets der Duitsche verdedigingslinies in het Westen.

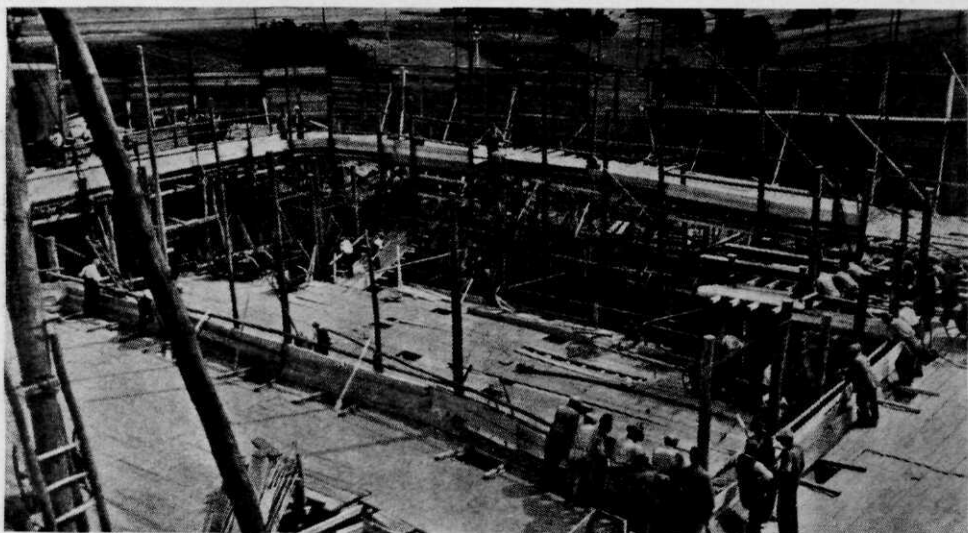
Wij zijn er vast van overtuigd, dat als de lezing van Overste Veldmeijer tot gemeen goed in de weermacht gemaakt wordt, onze infanterie als een phoenix uit hare asche zal verrijzen en den naam van „la Reine des batailles” weer volkomen waardig zal worden.

Het was deze gedachtengang, welke ons deze spectatoriale beschouwing in de pen gaf.

* * *

Het Westelijk Duitsche grensgebied

Sedert de bekende rede van den Führer te Neurenberg, kort voor de spanning naar aanleiding van het vraagstuk der Sudeten-Duitschers, trekt het Westelijk Duitsche grensgebied wel zeer de aandacht. In die rede toch deelde de Duitsche Rijkskanselier mede met welke geweldige krachtsinspanning Duitschland gewerkt heeft om zijn Westgrens veilig te stellen. Aan het officieele Duitsche tijdschrift

Afb. 2. Bouw van een pantserwerk in de Siegfriedlinie.

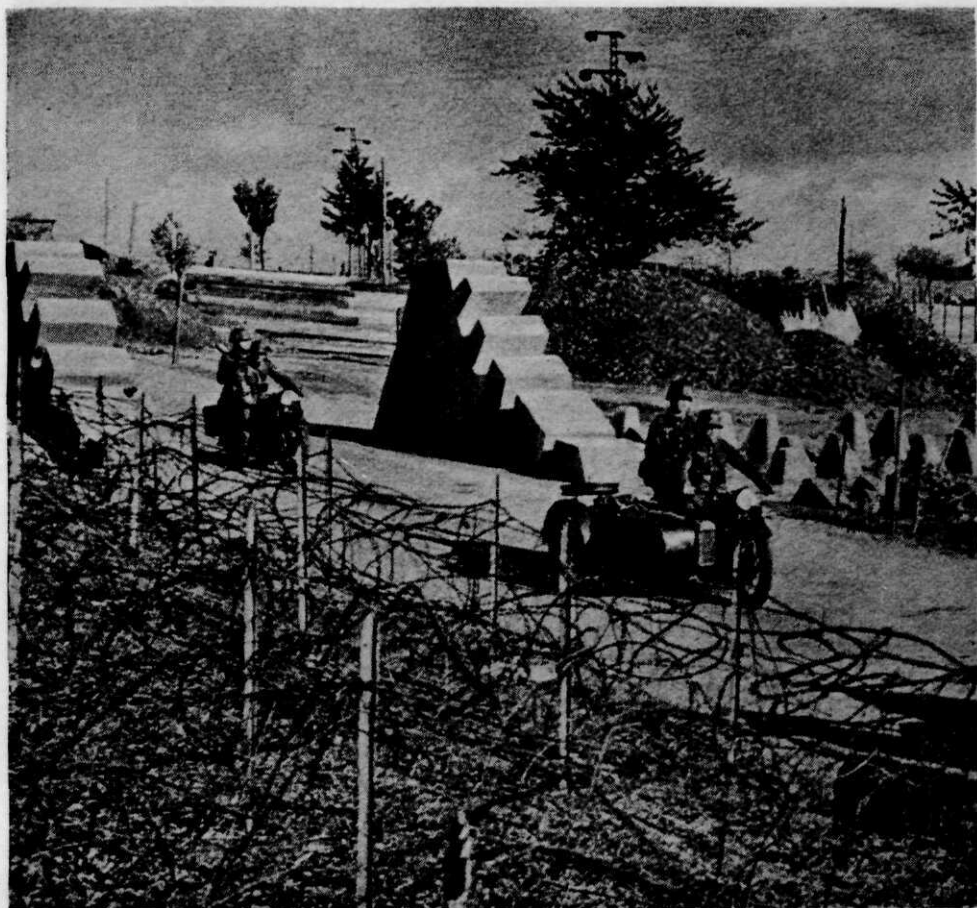
Afb. 3. Hindernissen uit beton tegen pantserwagens, ondergronds door zware betonbalken verbonden.

Afb. 4. Een betonnen verdedigingswerk, ter verberging gebouwd in een beboschten bergwand.

Afb. 5. Een linie van betonnen hindernissen tegen pantserwagens.

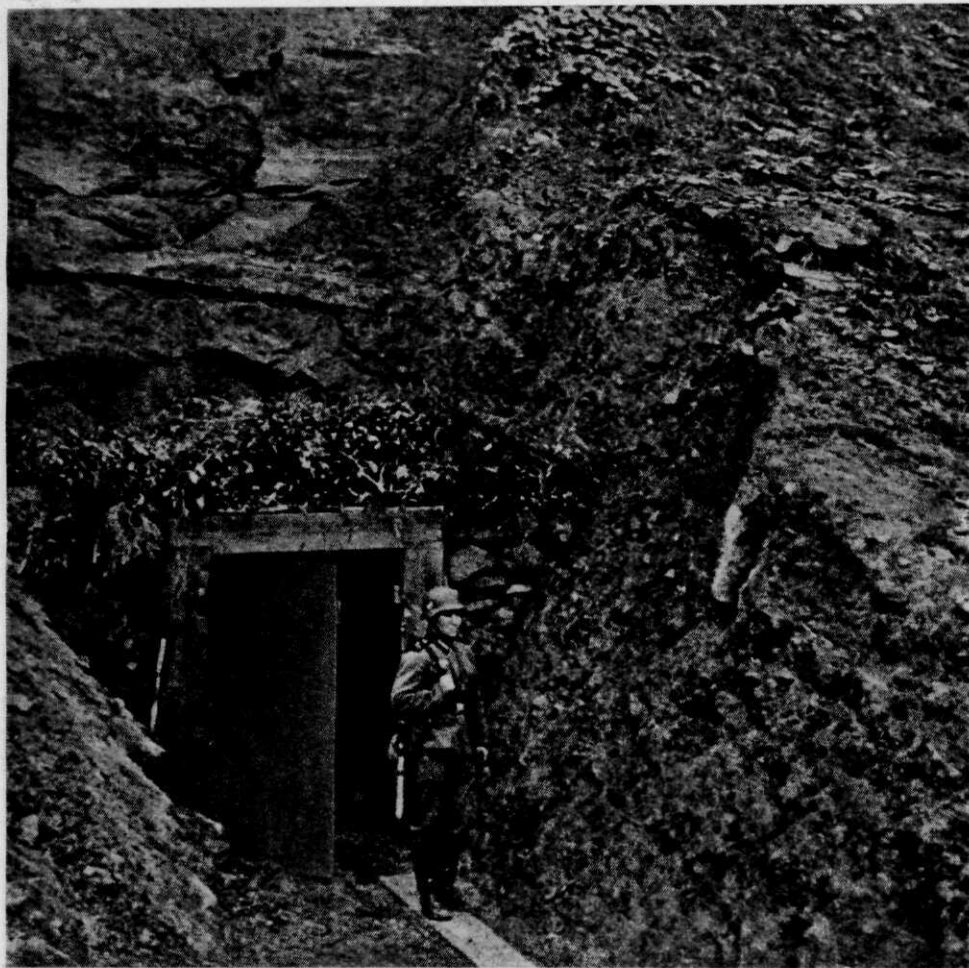
Afb. 6. Waar de linie van betonnen hindernissen tegen pantserwagens een weg snijdt, vormen boogvormige betonnen bouwwerken, waarin spoorstaven gelegd worden, een afsluiting van den weg.

die Wehrmacht, herausgegeben vom Oberkommando der Wehrmacht, (oplage 530.000 exemplaren) ontleenen wij bijgaande afbeeldingen van de versterkingen in dat grensgebied, welke wel overduidelijk aantoonen, hoe geweldig de Deutsche versterkingen zijn. Het is echter onjuist te meenen, dat deze versterkingsarbeid eerst in het voorjaar van 1938 begonnen is en wij achten het van belang, aan de hand van de door ons bijgevoegd schematische schets (afb. 1) den omvang en de strategische beteekenis der versterkingen nader te beschouwen.

Allereerst dan werd reeds in 1936 de eerste versterkingslijn voltooid. Zij sluit

het Maindal af ter hoogte van Frankfort en loopt verder Zuidwaarts langs den Oostelijken Rijnsoever tot aan de Zwitserische grens. Deze stelling heeft zuiver een strategisch defensieve beteekenis en beoogde vooral Zuid-Duitschland veilig te stellen tegen een Franschen inval, die wellicht zou kunnen komen naar aanleiding van de her-bezetting van het Rijnland en de Deutsche herbewapening.

Nadat deze bezetting had plaats gehad en zonder ingrijpen van het buitenland voltrokken was, rijpte aan Deutsche zijde wederom de offensieve gedachte tegen Frankrijk en dit gaf aanleiding tot het bouwen in 1937 van de bruggenhoofd-

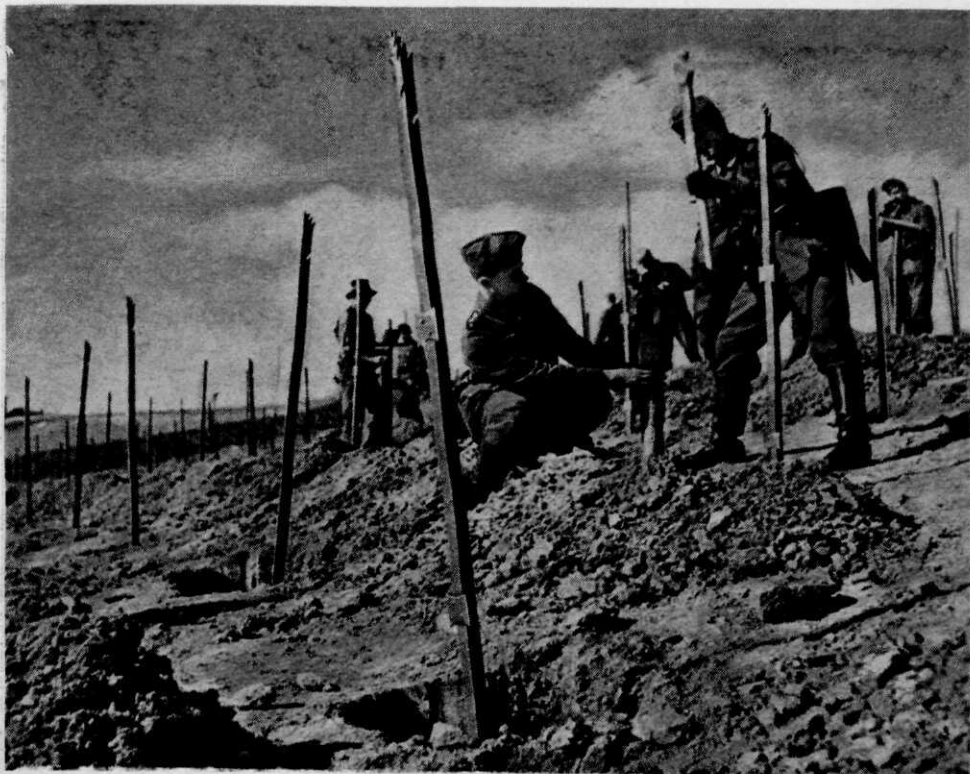

Afb. 7. Ingang van een ondergronds depot.

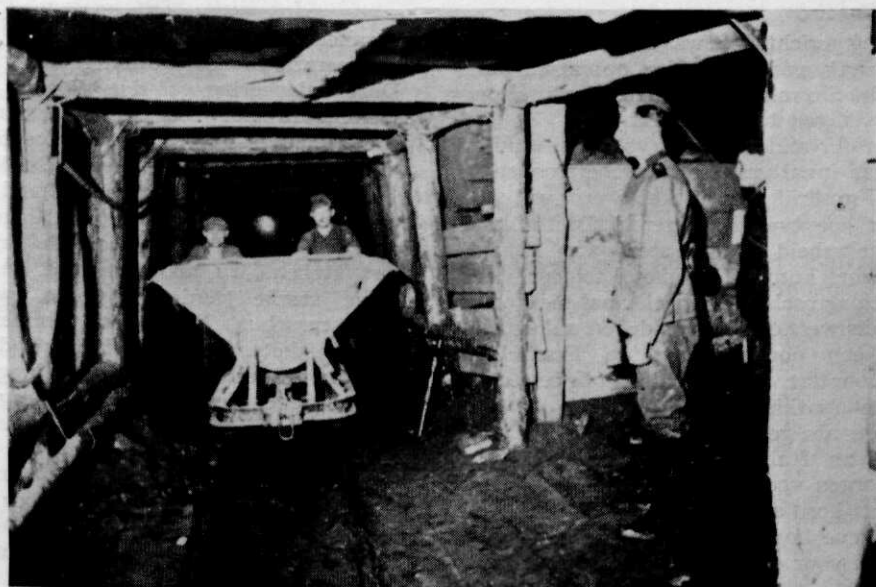
stelling rondom Bonn en Coblenz. Deze stelling begint bij Andernach aan den Rijn, overschrijdt bij Zell den Moezel om ten slotte bezuiden Frankfort bij de oude linie van 1936 aan te sluiten. De bedoeling van deze stelling was onder dekking daarvan sterke troepenafdeelingen op den W. Rijn-oever te kunnen samentrekken en daarmee eventueel een offensief in W. richting te kunnen inzetten, zonder eerst de zeer moeilijke oorlogshandeling van een geweldadigen Rijnovergang in den koop behoeven te nemen.

Toen in begin 1938 het Sudeten-vraagstuk aan de orde kwam, veranderde de

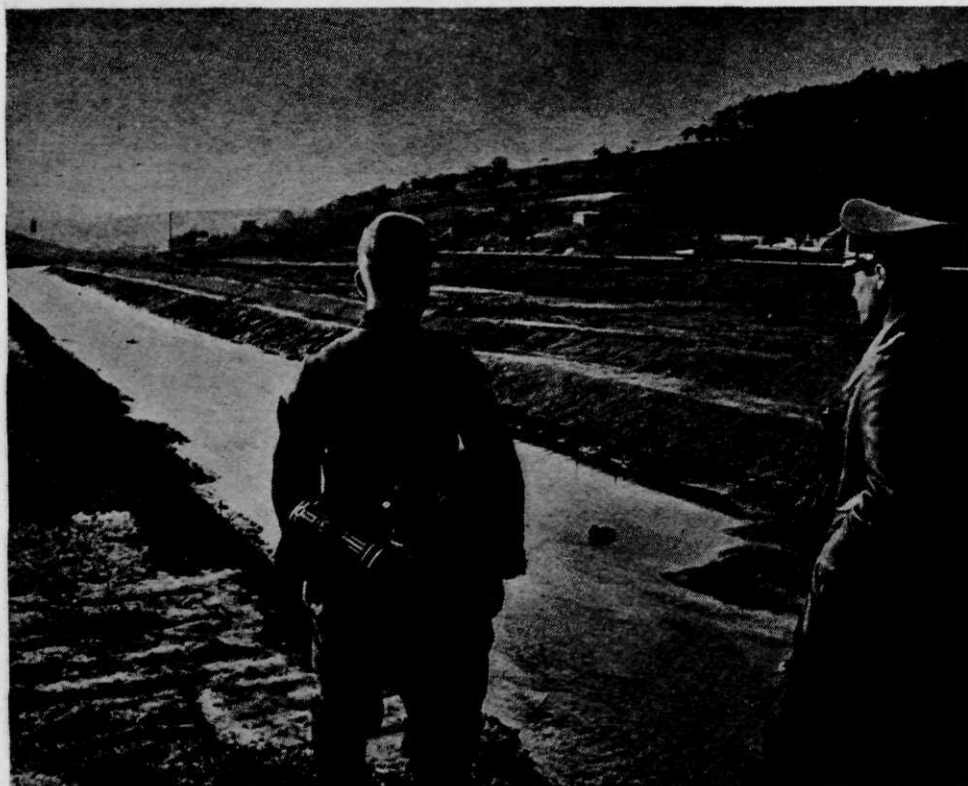
strategische toestand in W.-Europa als bij tooverslag. Mocht dit vraagstuk, hetgeen nauwelijks anders te verwachten was, aanleiding worden tot een grooten Europeeschen oorlog, dan zou Duitschland al zijn krachten om te beginnen noodig hebben in Tsjecho-Slowakije, waar het als tegenstander niet alleen zou vinden de legers van dat land, die talrijk en goed bewapend waren en op zeer moderne versterkingen steunden, maar zeer waarschijnlijk ook de Roomeensche en Russische legers. Alzoo was in dit conflict de hoofdspansing van de Duitsche weermacht niet in Westelijke, maar in Zuid-Oostelijke

Afb. 8. Palen voor draadversperringen worden in den rotsgrond verankerd.

Afb. 9. Ondergrondsche gang in een verdedigingswerk.

Afb. 10. Kanaal ter afweer van pantserwagens. Zulke kanalen worden ter verberging verslijkt.

richting gericht. Het was dus voor Duitsland zaak, gedurende den opmarsch naar Tsjecho-Slowakije zijn Westflank stevig te beveiligen tegen Frankrijk.

Een der middelen daarvoor zou kunnen zijn een inval van Italiaansche troepen in Zuid-Frankrijk, maar het werd wel hoe langer hoe twijfelachtiger of Duitsland met zekerheid op den steun van MUSSOLINI zou kunnen rekenen, temeer daar het Italiaansche volk heelemaal niets voor een nieuwen oorlog voelde en zeker niet voor een oorlog tegen de Franschen, waarvoor dat volk toch altijd nog inwendig veel sympathie heeft.

Mede als gevolg van de twijfelachtige hulp van Italië moest Duitsland dus zelf zorgen voor een beveiligde Westflank en dit kon alleen geschieden door een defensieve houding, aangezien de noodige troepen voor een offensief tegen Frankrijk

ontbraken, daar Tsjecho-Slowakije het hoofdooperatie-tooneel vormde.

Deze redeneering gaf den *Führer*, vermoedelijk in het zeer vroege voorjaar van 1938, aanleiding om bevelen te geven voor den bouw van de Siegfriedstelling, welke in technische volmaaktheid en geweldige kracht de tegenover liggende Fransche Maginot-linie naar de kroon moest steken. En zoo ontstond de geweldige sterke verdedigingslinie, welke begint tusschen Wesel en Emmerich, alzoo aan den Rijn bij de Nederlandsche grens, om verder voort te loopen langs de Nederlandsche, Belgische, Luxemburgsche en Fransche grenzen, om ten Z. van de genoemde bruggenhoofdstelling bij het versterkte Rijnfront van 1936 aan te sluiten. Alzoo was Duitsland door een wal van beton en staal naar het Westen afgesloten en kon daar, met een minimum

van troepen, geruimen tijd aan een groote overmacht van Fransche zijde het hoofd bieden.

De geprojecteerde Siegfriedstelling schijnt, zooals trouwens ook door den *Führer* medegedeeld is, thans vrijwel gereed te zijn. De afbeeldingen toonen wel aan, dat daar geen halve maatregelen genomen zijn, hetgeen ook wel te verwachten was, daar het toch wel algemeen bekend is, dat als de Duitschers zich met de borst op de versterkingskunst gaan toelaggen, er dan steeds iets voor den dag komt, dat „af” is. Generalmajoor SPEICH,

Inspekteur der Westbestedingen, van wiens hand de beschrijving in *Die Wehrmacht* is, kwalificeert de Siegfried-linie, „das gigantische Befestigungswerk aller Zeiten”, dan ook als „unüberwindlich”.

Thans is de Siegfriedstelling gelukkig niet in actie behoeven te komen, hetgeen echter zonder twijfel nog aan hare vervolmaking ten goede komen zal.

De enorme grensversterkingen aan beide zijden van de Fransch-Duitsche grens zijn zeker geen voordeelen voor de neutrale landen, die op de vleugels van die versterkings-gordels liggen.

NIEUWE UITGAVEN

Inkwartieringswet, voorzien van marginale aantekeningen, uitvoeringsvoorschriften en alfabetische registers, Uitgave *N. Samsom N.V.*, Alphen aan den Rijn 1938. Prijs f 1,—.

Bovenvermeld uitgaafje, waarin de tekst is opgenomen van de inkwartieringswet, zooals die het laatst is gewijzigd bij de wet van 2 Juni 1932, Staatsblad nr. 229, en van het inkwartieringsbesluit, laatstelijk gewijzigd bij Kon. Besluit van 1 Augustus 1928, Staatsblad nr. 317, vormt een handig werkje, dat niet alleen voorziet in een behoefte op tal van gemeentesecretarieën, doch dat ook op verschillende militaire bureelen een nuttig gebruik kan vinden.

Co.

„Ungarn, Slowaken und Ruthenen im Donaubecken”, door ODÓN TARJAN en DR. ANDREAS FALL. Uitgave *v. Hornyánszky Kön. Ung. Hofbuchdruckerei A.-G.* Budapest.

Foch, l'armistice et la paix”, door Commandant LHOPITAL. Uitgave *Librairie Plon* Paris. Prijs fr. 18.—.

„Barbara und Gudrun”, die zwei ersten österreichisch-ungarischen 38-cm-Haubitzen, Muster 1916, door ARTUR REUTTER, Edler von Vallone. Uitgave *Bernina-Verlag*. G.m.-b.H. Wien-Leipzig-Olten. Prijs R.M. 2.50.

BIJ DEN OORSPRONG VAN HET NEDERLANDSCHE VELDLEGER

DOOR

J. J. G. BARON VAN VOORST TOT VOORST,

*Luitenant-Generaal, Adjutant in B.D. van H.M. de Koningin.
Commandant van het Veldleger.*

1.

Is er in tijden, dat in Europa telkens opnieuw onrust woelt en spanningen met elementair geweld tot uiting dreigen te komen, wel reden te gedenken hetgeen 125 jaren achter ons ligt?

Het antwoord moet bevestigend luiden, indien men bedenkt, dat in dat tijdsgewricht, niet alleen de wedergeboorte valt van den jongen Staat, die zich had te ontworstelen aan den greep van buitenlandsche militaire overheersching, maar ook de vorming als het ware uit het niet van een weermacht en de organisatie van een leger te velde.

Leerrijk en belangwekkend is dit terugzien vooral in onze dagen van versterking, van uitbreiding en voor een gedeelte van nieuwen opbouw der weermacht te land, juist omdat ook deze plaats vindt onder telkens intredende momenten van internationale wrijving en mogelijkheden van bedreiging, waarbij de toenmalige zelfs verre achter staan.

Intusschen ging ook toen ter tijd aan de vorming en hernieuwing der weermacht vooraf een aftakeling der *eigen* strijdkrachten, welke echter allerminst, zooals thans, vrijwillig was aanvaard, doch aan het gekaapte land was opgelegd door den overheerscher, die de strategische positie van Nederland — zoo dikwijls in eigen land miskend — met scherp blik zag. Zoo vormde het knotten van ons zelfstandig bestaan en de inlijving bij het Napoleontisch Keizerrijk op 10 Juli 1810 feitelijk een handeling gesproten uit militair-politieke overwegingen.

Reeds in Maart 1810 waren o.m. Brabant en Zeeland om die redenen bij Frankrijk gevoegd. De inval der Engelschen in Walcheren had de strategische beteekenis van de Zuidelijke Provinciën wel zeer duidelijk aangetoond; geheel Walcheren werd herschapen in één sterke en goed bezette wapenplaats.

Met het verlies der onafhankelijkheid ging gepaard een vrijwel algeheel verlies van onze nationale weermacht.

Terwijl in het burgerlijk bestuur vele Hollanders werden geplaatst of gehandhaafd bleven, werd het leger stelselmatig uiteengescheurd. De Hollandsche generaals en commandanten van vestingen werden geleidelijk door Fransche officieren vervangen; de acht Hollandsche regimenten infanterie werden gereorganiseerd tot vijf in Franschen dienst; zij werden naar het buitenland gezonden.

Het vrijwilligers-stelsel maakte 1 Maart 1811 plaats voor eene, met gestrengheid doorgevoerde en spoedig gehate, conscriptie. De Hollander, die steeds de

gedwongen dienstplicht had verfoeid, moest thans „voor zijn nummer” opkomen. Met het stelsel van huurlingen was het uit, ja zelfs werden als gijzelaars tot waarborg van de trouw der oude regenten-families, de „gardes d'honneur” gelicht.

2.

Het een zoowel als het ander opende de oogen van de nadenkenden in den lande: het herstel van Holland's onafhankelijkheid, zooals dit op geniale wijze door GIJSBERT KAREL VAN HOGENDORP werd ingezien, zou, indien ooit, dan in de eerste plaats op grond van militair strategische overwegingen kunnen worden verkregen. Holland mocht bij het tanen van Napoleon's macht na den volkenslag van Leipzig bolwerk noch offensief bruggehoofd vormen tegen de vereenigde Russische en Pruisische legers, doch moest zich zelf bevrijden teneinde omgekeerd als bastion en uitvalspoort te kunnen dienen bij Fransche militaire tegenmaatregelen.

Het kwam er derhalve vooral op aan den greep van dit door de natuur geschapen twee-snijdend zwaard spoedig te vatten en het op de juiste wijze te hanteeren. Op den verderen invloed van de strategische positie van ons land, zooals deze toenmaals opnieuw bleek, kom ik nog terug.

Maar nogmaals en in de eerste plaats: Holland moest zelf de overheersching afschudden, wilde een zelfstandige Nederlandsche staat kunnen worden verkregen. Het doortastend optreden in militair opzicht van Leopold van Limburg Stirum, de „Gouverneur-Generaal” van de te scheppen eerste gewapende macht bezorgde het inleidende succes. De degen was getrokken, het juk werd afgeschud en de eerste kleine kernen van de herboren Nederlandsche strijdmacht — de Nationale gardes — waren reeds 17 November 1813 in actie, acht dagen voordat de voorhoede van het Pruisische legerkorps tusschen Borken en Doetinchem over de grens rukte en 12 dagen voordat de eerste Britsche mariniers bij Ter Heijde landden.

Om deze kernen schaarden zich de spontaan opgerichte vrijwilligerskorpsen, in totaal een 16-tal. De jonge krijgsmacht ontleende haar bestaansrecht als orgaan van den Staat aan de landing van den Prins van Oranje, den 30sten November te Scheveningen en diens uitroeping tot Souvereinen Vorst der Vereenigde Nederlanden.

Den 6den December zou diens geestdriftig gesteld: „Te wapen” strekken tot het met vrijwilligers uitbreiden van de luttele uit het Napoleontisch tijdperk overgebleven korpsen Hollandsche troepen, als het Regiment nationale gardes van Texel gevormd in Den Haag, de bezoldigde gardes van Amsterdam en Rotterdam en een viertal compagnieën kustkanonniërs. Daarbij kwamen dan reeds dadelijk het in Engeland gevormde „Oranje-legioen” en de drie Hollandsche bataljons sedert October georganiseerd in Duitschland uit vrij gelaten krijgsgevangenen en andere Hollandsche soldaten.

De Prinses van Oranje, Weduwe van stadhouder Willem V, gaf voor de organisatie van laatstbedoelde bataljons Hare kostbaarheden en bezittingen in onderpand.

De volgens decreet van 20 December te organiseren „Algemeene Volkswapening”, berustend op militie en landstorm, zou de ontwikkeling onzer strijdmacht te land verder beïnvloeden in de richting eener nationale weer-macht.

Reeds dadelijk kwamen de geregelde Nederlandsche troepen en zelfs de landstorm in actie. Toch was, zooals wij verder zullen zien, daarbij het, mede met de hulp van de uit het Oosten binnenrukkende verbondenen, blokkeeren

en belegeren van de door de Franschen nog bezet gehouden vestingen — uiteraard een veel tijd vereischende handeling — niet de hoofdzaak. Snelheid van handelen toch was, ook uit anderen hoofde, noodzakelijk, want de tegenpartij had niet stil gezeten.

3.

Reeds 6 dagen na het verlies van den driedaagschen slag bij Leipzig, 25 October, schreef Napoleon de bewapening en approviandeering niet slechts van de Oostelijke rivier- en grensvesting (Delfzijl, Coevorden, Wesel, Gulik, Venlo, Deventer en Grave) voor, daarbij den nadruk leggende op de verdediging van den IJssel, maar ook het in staat van tegenweer brengen van de beide hoeksteenen der Vesting Holland, Naarden (als citadel, dus laatste wijkplaats) en Gorkum (als bruggehoofd over de Merwede ter verbinding met Frankrijk). De riviervediging moest worden gesteund door kleine gewapende vaartuigen. „In een land als Holland”, zoo schreef de Keizer den 11den November uit Saint Cloud aan zijnen Minister van Marine, „is het van belang, dat ik meester ben van alle wateren” en hij voegde er 5 dagen later aan toe „écrivez au duc de Tarente qu'il soigne l'IJssel”¹⁾.

Ik haal een en ander vooral aan teneinde het inzicht van den Veldheer Napoleon in de militair-aardrijkskundige beteekenis en in de strategische positie van Nederland te doen uitkomen.

Onze eerste Koning zag zich dus — wilde hij bij de te verwachten Fransche actie niet afhankelijk zijn van zijn verbonden — genoodzaakt de militaire organisatie niet alleen van meet af op te zetten, maar daarbij den grootsten spoed te betrachten. En zulks moest geschieden terwijl de doormarsch en maandenlange bezetting door de Britsche en Pruisische korpsen en de ruwe en plunderende Russische hulptroepen zwaar drukte op de bewoners, die onder het leveren van geweldige voorraden levensmiddelen en fourage en het bijebrengen van groote wapenparken en verdere approviandeering en requisities gebukt gingen en in nood geraakten.

Welke konden de uitkomsten der legerimprovisatie onder die omstandigheden echter wel zijn bij een bevolking van toenmaals slechts 1.800.000 zielen.

Wat de beschikbare mannen betreft bedenke men, dat gedurende de drie jaren van de Fransche overheersching uit de jaarklassen 1788—1795 (dus tot de achttienjarigen toe) ongeveer 28.000 man²⁾ d.i. ruim 1,5 % van de bevolking door de conscriptie bij de Fransche legers waren ingelijfd en de 5 Regimenten Nederlandsche infanterie in Franschen dienst grootendeels waren ten onder gegaan in de Spaansche guerilla, op de sneeuwvelden van Rusland en ten slotte aan typhus-epidemieën na Leipzig.

Wat de wapens betreft was feitelijk alleen voorhanden hetgeen door Engeland werd ingevoerd of op de Franschen kon worden buit gemaakt. Niet slechts 41.000 geweren, maar zelfs het soldatenlaken, de schoenen en sokken moesten uit Engeland worden verkregen.

4.

Toch stonden bij dezen opbouw *de groote grondbeginselen voorop, welke verwaarloozing vroeger en later steeds voerde tot minderwaardigheid van Nederland in militair opzicht*. Zij kunnen ook thans nog in velerlei opzicht tot overdenken en leering strekken.

Als eerste noem ik, dat het jonge Rijk niet slechts wenschte zich te kunnen

verdedigen door vestingtroepen of bezettingsbataljons, op te stellen achter rivieren en in de liniën en stellingen, in loopgraven en bastions, maar zijn verdediging in de eerste plaats toevertrouwde aan jonge strijdbare bataljons veldtroepen.

De te vormen onderdeelen zouden derhalve niet hoofdzakelijk dienen tot het bevrijden van het oude landsgebied van achtergebleven Fransche onderdeelen en het tot overgave dwingen van de nog bezette vestingen, neen de *vorming van een Veldleger* stond voorop.

Het tweede grondbeginsel was, dat dit Veldleger al even min diende voor mobiele verdediging der stellingen of als algemeene reserve in het binnenland, maar om den strijd te kunnen voeren tot in de buitengewesten en zelfs om zich bij de bondgenooten te kunnen aansluiten en aldus de noodige medezeggen-schap te kunnen verkrijgen in den raad der mogendheden, ter verdediging van de belangen van Staat en Volk.

Wij zien dan ook, reeds omstreeks half Februari 1814, generaal DE PERPONCHER te velde met 4 bataljons infanterie en 1 batterij artillerie, welk Nederlandsch detachement werd toegevoegd aan het Britsche Korps van generaal GRAHAM.

Korten tijd daarna vinden de benoemingen plaats voor de staven van „Onze Armée te velde” en na ruim 4 maanden onafgebroken arbeid, welke de werkkraft van twee Ministers had gesloopt, den 11den April 1814, datum, waarop de Erfprins in zijn Hoofdkwartier Breda het bevel over het „mobiele corps d’armée” van Hollandsche troepen te velde op zich nam, bestond dit uit:

20 bataljons infanterie, 3 eskadrons huzaren en dragonders en

3 batterijen artillerie, tezamen vormende twee divisiën, elk van 2 brigades.

Het eerste kleine Nederlandsche Veldleger stond opgesteld tusschen Breda en 's-Hertogenbosch gereed voor operatief gebruik.

Ook in ander opzicht valt uit de geschiedenis dier dagen leering te trekken en wel aangaande de nog tot in den jongsten tijd verkondigde speculatieve opvatting, dat in tijd van nood ons wel dadelijk zooveel hulp van buiten zal toevallen, dat wij de voorzieningen ten aanzien onzer weermacht tot het uiterste kunnen beperken. Wij zagen reeds hoe Koning Willem I en Van Hogendorp, door hun juist inzicht in hetgeen wij *uit eigen kracht* moesten bewerken, eerbied en bereidheid tot erkenning onzer rechten van het buitenland afdwongen. Bovendien bleek al spoedig, dat Engeland ons aanvankelijk wel kon helpen aan wapenen en kleeding, maar slechts in zeer beperkte mate aan troepen. De wapenleveranties waren trouwens betrekkelijk beperkt gebleven, zij bestonden als gezegd, hoofdzakelijk uit geweren.

Waren wij niet door de verovering van Hellevoetsluis in het bezit gekomen van 120 stukken geschut met 200.000 pond buskruit, kogels en schroot en hadden wij niet daarna op de wallen en batterijen van Willemstad nogmaals 213 vuurmonden, 100.000 pond kruit en 135.470 kogels en granaten²⁾ in handen gekregen, het zou er in dit opzicht met onze herbewapening slecht hebben uitgezien. Niettemin moesten tal van bruikbaar gemaakte kanonnen bij gebrek aan lood van steenen kogels worden voorzien.

Ik wees reeds op de positie van Nederland als bolwerk, waarvan het bezit voor ieder der partijen van beteekenis kon zijn. Ook bij het verder verloop van de oorlogshandelingen kwam naar voren, hoezeer ligging en configuratie van ons land de oorlogshandelingen kan beïnvloeden.

Immers de vrije doortocht over ons land verzekerde den bondgenooten den overgang over den Rijn, hetgeen vooral daarom van beteekenis was, omdat

elders tegen den overgang, onder zicht en vuur van Napoleon's troepen en met de bedreiging van een tegenoffensief met de rivier in den rug, werd opgezien. Bovendien beschikten de bondgenooten aldus over een omvattende operatiebasis en konden de aanvallende bewegingen tegen Frankrijk van twee zijden worden ingezet.

Omgekeerd beschikte Napoleon, zoolang zijn legers Nederrijn en Lek, Waal en Merwede konden vasthouden, over een sterk, aan de zeegaten en maritieme stellingen aangeleund, front, met mogelijkheid van krachtige voorverdediging en tegenoffensief. Vandaar zijn categorisch bevel van 24 November 1813 om nog *voorwaarts* van Lek en Neder-Rijn Schoonhoven, Nieuwpoort en Arnhem te bezetten evenals de forten en posten op den linkeroever.

Hieruit blijkt opnieuw, hoezeer onze zelfstandigheidspolitiek haar kracht moet kunnen ontleenen aan een goede weermacht en wel in de eerste plaats aan een sterk veldleger, teneinde te voorkomen niet alleen, dat één der partijen overvalling, overweldiging en bezetting beproeft om zich de daaraan verbonden strategische voordeelen te verzekeren, maar teneinde de andere partij geen aanleiding te geven uit vrees hiervoor tot overeenkomstige oorlogshandelingen over te gaan.

Uit de geschiedenis der omwenteling blijkt, dat het bewonderenswaardig staatsmanschap van Van Hogendorp zich moest kunnen verlaten op den durf, de voortvarendheid en de bekwaamheid der militaire bevelhebbers.

Tenslotte waren het ook hier, evenals in andere benarde tijden, de Oranje's — de Souvereine Vorst en diens zoon erfprins Willem — die door het onvermoeid en met vaste hand geven van leiding en stuwkracht waar het gold de vorming, de oefening en het gebruik onzer nieuwe weermacht, den jongen Staat hebben kunnen schragen en behouden en zelfs tot een Koninkrijk hebben kunnen uitbouwen.

¹⁾ Aanhalingen ontleend aan het „Historisch Gedenboek der Herstelling van Nederlands onafhankelijkheid in 1813”, samengesteld onder leiding van gep. Luitenant-Generaal G. J. W. KOOLEMANS BEYDEN.

²⁾ Deze en verdere getallen ontleend aan a.v.

NIEUWE UITGAVEN

De school en de lichamelijke Opvoeding. Rapport opgesteld door het Rijkscollege voor de lichamelijke Opvoeding. Uitg. *Algemeene Landsdrukkerij*, 1938. Prijs Fl. 1,25.

Het Rijkscollege in arren moede over het weinige, wat het bereiken kon op het gebied der lichamelijke opvoeding waar juist nog zoo'n grooten achterstand ware in te halen, heeft zich gezet tot een Rapport dat behandelt de verhouding tusschen de School, en dat in den uitgebreidsten zin van het woord, dus daaronder evenzoo de Universiteit begrepen, en de Lichamelijke Opvoeding, constateerende wat er is, en uiteenzettende wat er zou moeten zijn. Dat er een breede kloof gaapt tusschen beide behoeft hier amper vermeld te worden.

Daar de lichamelijke schoolopvoeding toch óók een defensiebelang inhoudt, mag dit Rapport hier tot aankondiging komen. Maar met nog meer belangstelling moet de Milit. Spectator uitzien naar een vervolg op dit Rapport, behandelende de lichamelijke opvoeding van de Schoolvrije Jeugd, waarbij het Defensiebelang toch zeker óók naar voren zal komen. Het ware misschien zelfs gewenscht zoo daarin ook behandeld werd de Lichamelijke Opvoeding in het Leger. Daar in het College ook zitting heeft kapitein PEL van de Kon. Milit. Academie bestaat daarop kans.

R.

HET BESLUIT VAN DEN SOUVEREINEN VORST VAN 9 JANUARI 1814 No. 1

DOOR W. BARON VAN ITTERSUM,
Res. Luitenant-Kolonel.

Op 9 Januari 1814 zullen talrijke regimenten van onze Koninklijke Landmacht den dag herdenken, waarop voor 125 jaren, door bovenstaand, besluit, hun stamonderdeelen werden opgericht. Een verblijdend verschijnsel mag het heeten, dat de burgerij van eenige onzer garnizoenen het plan heeft opgevat dezen dag niet onopgemerkt te laten voorbij gaan en door het aanbieden van geschenken blijk wil geven van belangstelling in en het medeleven met onze weermacht. Wij willen gaarne de ontwikkeling van de weermacht in de herinnering doen voortleven.

Op 17 November 1813 aanvaardde LEOPOLD GRAAF VAN LIMBURG STIRUM de betrekking van Gouverneur van 's-Gravenhage uit naam van Zijne Hoogheid den Prins van Oranje. Deze daad was het beginpunt der omwenteling, waaruit de Nederlandsche Staat herboren te voorschijn trad.

Op dit tijdstip bestond de Fransche militaire macht in Noord-Nederland uit ongeveer zes duizend man. Hiertegenover beschikten de hoofden der omwenteling over:

300 Nationale Gardes die, voorgegaan door hun kolonel J. G. VAN OLDENBARNEVELD genaamd WITTE TULLINGH, onmiddellijk de partij van Oranje kozen;

50 burgers met jachtgeweren gewapend;

50 officieren op half traktement;

50 veteranen van de oude Hollandsche Garde;

400 vrienden der Verbondenen, die van te voren voor de zaak gewonnen waren;

20 jongelieden te paard en eenige vrijwilligers met pieken gewapend.

Voorwaar een geringe macht om een omwenteling mee te beginnen en om te strekken tot bescherming van de Oranjevlag, die op dien dag te 4 uur van den Haagschen toren was ontplooid.

Op 19 November keerden tweehonderd Pruisen, die met het Fransche garnizoen den vorigen dag uit 's-Gravenhage waren afgetrokken, weer terug.

Voorafgegaan door eenige heeren te paard, die vrijwillig de rust mede bewaarden, en begeleid door een menigte volks, trokken zij onder het aanhoudend roepen „Oranje boven”, naar de woning van den Gouverneur in het Voorhout, waar zij den eed aflegden aan den Prins. In de volgende dagen versterkt door vele landgenooten, die, evenals zij, deel hadden uitgemaakt van het Fransche 4e regiment Étrangers, werden zij vereenigd tot een bataljon Oranje-Pruisen. De definitieve organisatie van dat bataljon kwam in de laat-

ste dagen van December te Leiden tot stand. Het had toen een sterkte van 635 hoofden en was in 10 compagnieën verdeeld ¹⁾. Ruim honderd van die manschappen, die niet voor 6 jaren hadden willen teekenen, verbonden zich evenwel voor den dienst tot de vijand het grondgebied had verlaten. Deze zijn onder den naam van Oranje-Jagers met generaal SWEERTS DE LANDAS naar Zeeland getrokken, waar hun korps, tot twee compagnieën aangegroeid, ingevolge besluit van den S.V. van 22 Juni 1814, no. 83 op honorable wijze is ontbonden ²⁾.

Op 20 November kende VAN STIRUM aan de Nationale Gardes van TULLINGH den naam toe van Oranje-Gardes, en daar het noodig was ter bevordering van rust en het verrichten van den noodigen dienst het gemelde korps verder te completeeren, vermeende de Gouverneur „de goede inwoners te kunnen aanmanen, om zich te dien einde bij den Kolonel TULLINGH welke tot het aannemen derzelve geautoriseerd was, te vervoegen” ³⁾. Dit korps, dat van den aanvang af de eerste geregelde troep is geweest, waarop de omwenteling kon steunen en welks naam is verbonden aan den ongelukkingen tocht naar Woerden, is in dienst gebleven tot 19 Maart 1814, toen het ingevolge besluit van den S.V. van den vorigen dag werd gelicentieerd ⁴⁾.

In de bekendmaking van het voorloopig Bewind, kwamen met betrekking der weermacht o.a. de navolgende krachtige woorden voor:

Nederlanders!

Wij roepen U op, om U eendrachtig om den standaard te scharen, dien wij geplamt hebben; wij roepen U op om de wapens als mannen op te vatten en den vijand die nog op onzen bodem ons schijnt te trotseeren, doch reeds siddert voor onze vereeniging, van onze grenzen te verdrijven.

Elk onzer zij gedachtig aan hetgeen onze brave voorvaderen deden toen de onsterfelijke Eerste Willem hollandsch moed in laaie vlam ontstak en laat het edele voorbeeld van Spanjes volkeren, die, na den hachelijken strijd, met opzetting van goed en bloed, het gehate juk verbrijzeld hebben, en thans den heerlijksten dageraad van verlossing en zegen zien aanbreken, laat dit voorbeeld ons leeren, dat de uitkomst niet falen kan.

Wij hebben overal mannen van beproefd krijgsbeleid met de zorg eener wapening belast; zij zullen U voorgaan in het gevaar, dat slechts kortstondig zijn kan, bij het aanrukken der bondgenooten tot onze bevrijding. Orde en krijgstuicht zullen onze legerbenden kenmerken; zij zijn onafscheidelijk aan den waren moed.

Wij zullen zorgen, dat het onze strijderen aan niets ontbreekt, dat hun vertrouwen niet wankele: „de God van Nederland strijdt voor ons”.

Deze oproep bleef niet zonder resultaat. Aan onderscheidene personen werd achtereenvolgens machtiging verleend tot het oprichten van infanterie- en cavaleriekorpsen, met het gevolg, dat men, vóór het jaar ten einde liep, de navolgende Korpsen had:

Bataljon no. 1 (Breda) Oranje-Legioen 1 bataljon;
 „ „ 2 (Breda) Infanterie van den Kolonel PHAFF;
 „ „ 3 (Amsterdam) 1e bataljon Inf. v. Amsterdam;

¹⁾ Verbalen van Oorlog. Retr. 27 Dec. 1813 No. 8.

²⁾ idem Retr. 27 Juni 1814 No. 25.

³⁾ 's-Gravenhaagsche Courant van Zondag 21 Nov. 1813.

⁴⁾ Verbalen van Oorlog. Retr. 26 Maart 1814 No. 58.

- Bataljon No. 4 (Amsterdam) 2e Bataljon Inf. v. Amsterdam;
 „ „ 5 (Amsterdam) 3 Bataljon Inf. v. Amsterdam;
 „ „ 6 (Breda) Oranje-Pruisen;
 „ „ 7, 8, 9 in Duitschland;
 „ „ 10 in Engeland;

Jagers, Bat. No. 1 (Geertruidenberg) Jagers van HEEMSKERCK;
 Huzaren, Reg. No. 1 (Haarlem) Huzaren van BOREEL.
 Dragonders, Reg. No. 2 ('s-Gravenhage) Cavalerie van TIMMERMAN.

Krijgsmaterialen en kleeding voor deze onderdeelen zijn in groote hoeveelheden door Engeland geleverd. In de eerste dagen van December hadden aanhoudend transporten van kruit en geweren van Scheveningen naar Den Haag plaats. Op 29 December meldde de Commissaris van Oorlog aan den Souvereinen Vorst, dat te Hellevoetsluis een Engelsche brik was binnengelopen met 1500 complete monteeringen, waaronder zelfs sokken en schoenen. Eenig geschut kreeg men langzamerhand beschikbaar uit de plaatsen, welke door de Franschen ontruimd werden. De paarden werden, voor zooveel de manschappen van de cavalerie ze niet zelf medebrachten, van de gemeenten gerequireerd; eerst later volgde men den weg van leverantie bij aanbesteding.

Moest in de eerste plaats gezorgd worden voor het bekomen van het noodige aantal manschappen, ter vorming van een leger is meer noodig. Zoo werd dan ook bij besluit van 14 December 1813 No. 6 den Commissaris-Generaal van Oorlog opgedragen, om met den generaal-majoor KRAIJENHOFF en den Russischen luitenant-Generaal VON PFULL conferentiën te houden over de inrichting van het materieel bij de Hollandsche armee, en al wat betrekking had op hare mobilisatie, op den generalen staf en de functiën van den kwartiermeester-generaal. Speciaal op dit laatste punt moesten de opinie en de voorlagen van genoemden Russischen generaal worden ingenomen en overwogen ¹⁾.

De Generaal VON PFULL, die in 1812 aanvankelijk de raadgever van Keizer ALEXANDER was geweest, had zich korten tijd daarna uit Rusland moeten verwijderen en als ambteloos burger te Londen levende, zich het vertrouwen weten te verwerven van den toenmaligen Erfprins, wien hij met zijn raad op politiek gebied ter zijde stond. In het gevolg van den Prins in Nederland gekomen, bleef hij later, als Russisch gezant te 's-Gravenhage, de belangen van Oranje toegedaan ²⁾.

Nadat bij besluit van 20 December 1813, No. 12, de Erfprins (later WILLEM II) benoemd was tot generaal der Infanterie en inspecteur-generaal der troepen van alle wapenen en der landmilitie, werd deze tot president der genoemde commissie aangesteld, terwijl de heer PIEPERS, lid van de Rekenkamer, als lid er aan werd toegevoegd ³⁾.

In het begin van 1814 was men met een plan van organisatie gereed gekomen. De infanterie zou bestaan uit:

- 6 bataljons lichte infanterie (meestal Jagers genoemd);
 16 „ „ Infanterie van Linie;

De cavalerie uit:

¹⁾ Archief van het Kabinet der Koningin.

²⁾ H. VON GAGERN: Het leven van den generaal FREDERIK VAN GAGERN, Deel I, blz. 76. Zie over het karakter van VON PFULL (of PHULL) den aanvang van VON CLAUSEWITZ' Veldtocht van 1812.

³⁾ Archief van het Kabinet der Koningin. Besluit van 27 December 1813, No. 4.

- 2 Regimenten Dragonders (TIMMERMAN en SYTZAMA);
 1 Regiment Lichte Dragonders (BARCHMAN WUIJTIERS);
 1 „ Huzaren (BOREEL);

De artillerie uit:

- 4 bataljons Artillerie te voet;
 een Korps Rijdende Artillerie.

Voorts zouden een bataljon Pontonniers, Sappeurs en Mineurs en een bataljon Treinsoldaten worden opgericht.

Uit het besluit moge blijken, dat de regeering gedaan had wat zij kon, om den herboren Staat eene legermacht te schenken, bestemd om den vijand, die nog enkele vestingen bezet hield, in bedwang te houden en zoo mogelijk te verdrijven. Zij moest het overlaten aan haar dienaren om het nieuw ingerichte werktuig geschikt te maken, zijn taak te vervullen.

Verre van volmaakt was intusschen dit werktuig, maar dat kon ook niet anders; een leger wordt niet in eens uit het niet te voorschijn geroepen. Zelfs al houdt men de hooge belangen, die op het spel stonden voor oogen, men bedenke, dat een goed uitgerust en geëncadreerd leger niet als door een tooverslag in het leven kan worden geroepen.

Daar een getal van ruim veertienhonderd officieren oogenblikkelijk vereischt werd, moest het gehalte hier en daar wel te wenschen overlaten. Gedeeltelijk waren het oud gedienden, die met de legers van Napoleon Europa hadden doorkruist, daarneven kwamen er, die vóór 1795 in de stadhouderlijke legers hadden gediend en geheel vreemd waren geworden aan hun vroegere betrekking.

In de grondbeginselen, volgens welke het Nederlandsche krijgswezen zou zijn ingericht, werd door de Grondwet van 29 Maart 1814 vastheid gebracht. Het dragen der wapenen tot handhaving der onafhankelijkheid van den Staat en de beveiliging van deszelfs grondgebied, werd tot een der eerste plichten van alle ingezetenen des Rijks verklaard.

Zoo luidde het in 1814, dit geldt heden ten dage nog onverminderd.

NIEUWE UITGAVEN

Die Führungstruppe der Wehrmacht. Die Nachrichtentruppen in Krieg und Frieden, herausgegeben von Hauptmann d. R. HELLMUT BLUME. Uitg. Union Deutsche Verlagsgesellschaft Stuttgart/Berlin/Leipzig. Prijs gek. RM. 4,80, in linnen RM. 5,80.

In den vloed van militaire litteratuur zijn boeken over den verbindingdienst betrekkelijk zeldzaam aan te treffen. Niettemin is deze dienst van het grootste belang om in het gecompliceerde samenstel van een moderne krijgsmacht de samenwerking tusschen de wapens en overige diensten te verzekeren. De hedendaagsche techniek heeft in dit opzicht hulpmiddelen geboden, waarvan men tot voor kort niet kon droomen. In het bijzonder *Duitschland*, met zijn hoogontwikkelde instrument-industrie, heeft deze hulpmiddelen tot vervolmaking gebracht en in dienst van de weermacht gesteld. Naar onze overtuiging kan hiervan door ons veel worden geleerd en overgenomen, in het bijzonder op het gebied der radiotelegrafie en -telefonie. Gaarne vestigen wij dan ook de aandacht van onze verbindingsofficieren op bovenstaande uitgave waarin een dertiental deskundigen in een reeks bijdragen een overzicht geven van ontwikkeling, organisatie, opleiding en tactiek van den verbindingdienst in het Duitsche leger. 28 afbeeldingen en 5 schetsen verlichten den tekst.

HET BATALJON INFANTERIE TE VELDE

DOOR D. A. VAN HILTEN,
Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.

VIII (vervolg van blz. 456).

I-R.J. WORDT DOOR DEN VIJAND TERUGGESLAGEN.

In den loop der jaren leert men wel, de moeilijkheden der gevechtsleiding niet te onderschatten. Bij tegenspoed en wanneer de vijand het initiatief neemt stapelen de moeilijkheden zich eerst met recht op en heeft de commandant de grootste moeite om de leiding in handen te houden en uit de situatie te redden wat er nog te redden valt.

Voor ditmaal heb ik een toestand aangenomen, waarbij zulks duidelijk wordt gedemonstreerd.

VERVOLG ALGEMEENE EN BIJZONDERE OORLOGSTOESTAND

I-R.J. het voorhoede-bataljon van Marschgroep B had zijn opdracht vervuld en daarna een aaneengesloten vuurfront gevormd, waarachter de hoofdmacht was opgerukt tot aan De Kleine Dommel. De D.C. heeft nu de leiding van het gevecht zelf in handen genomen (zie laatste alinea van punt 362 Gev. Handl. Dl I), doch nog voor dit tot uiting kan komen gaat de vijand tot den aanval over.

Nadat de voorhoede de gevechtsaanraking had tot stand gebracht, maar nog voor dat de vijand tot den aanval overging ontving de voorhoede-commandant van zijn D.C. onderstaand bevel.

Geheim.

C.-I Div.
Sectie I.
No. 14 B.

Ex. nr. 4
cp 4 Juni 19 .
15.45

BEVEL VOOR I-R.J.

— Uittreksel —

1. Vijand.

Sterke vijandelijke troepen rukken op naar het Westen en zijn Zuid van Helmond met hunne hoofdmachten reeds den overtocht over de Zuid-Willemsvaart aangevangen, gedekt door krachtige voorhoeden, die de lijn Mierloo—Moorsel—Hozen hebben bereikt.

Het is waarschijnlijk, dat de vijand zijn opmarsch heden nog verder zal voortzetten.

2. Eigen toestand.

Onze opmarsch wordt voorloopig niet verder voortgezet.

De hoofdmachten van I Div. bereikten den Westrand van de Strabrecht-
sche — en Lieropsche Heide en nemen aldaar stelling, teneinde den opmarsch
van den vijand hier tot staan te brengen.

3. Opdracht C-I-R.J.

In het vak

rechts begrensd door de lijn: pl. 8,5, spoorbaan Geldrop/Heeze = Galgeboom
(inb.) = Bauven (n. inb.);

links begrensd door de lijn: pl. 6,5, spoorb. Geldrop/Heeze = De Weyer
(n. inb.) = Bulsberg (n. inb.).

Krachtig weerstand bieden aan den vijand.

Voor overmacht vertragend teruggaan op de hoofdmacht, hierbij het front
van de Kl. Dommel na het passeeren van de lijn Galgeboom/Meerloomeer
zoo veel mogelijk vrij maken door met de hoofdkrachten van het bataljon de
Kl. Dommel te doen overschrijden bij Rietbeemden en Het Goor waar reeds
overgangen gereed zijn gemaakt.

Na het overschrijden van de Kl. Dommel het bataljon verzamelen te Gijzen-
rooy e.o., waar de troep in alarmkwartier tot nader bevel kan rusten.

4. Ondersteuning.

Behoudens den artilleriesteun, genoemd in punt 5 kan C-I-R.J. bij de uit-
voering van deze opdracht niet rekenen op ondersteuning uit de hoofdmacht.

5. Artillerie.

II-2 R.A. rechtstreeksche steun van I-R.J. bij het vervullen van de opdracht,
genoemd in pt 3. De afdeeling komt in haar geheel in stelling Zuid van het
meertje de IJzeren Man.

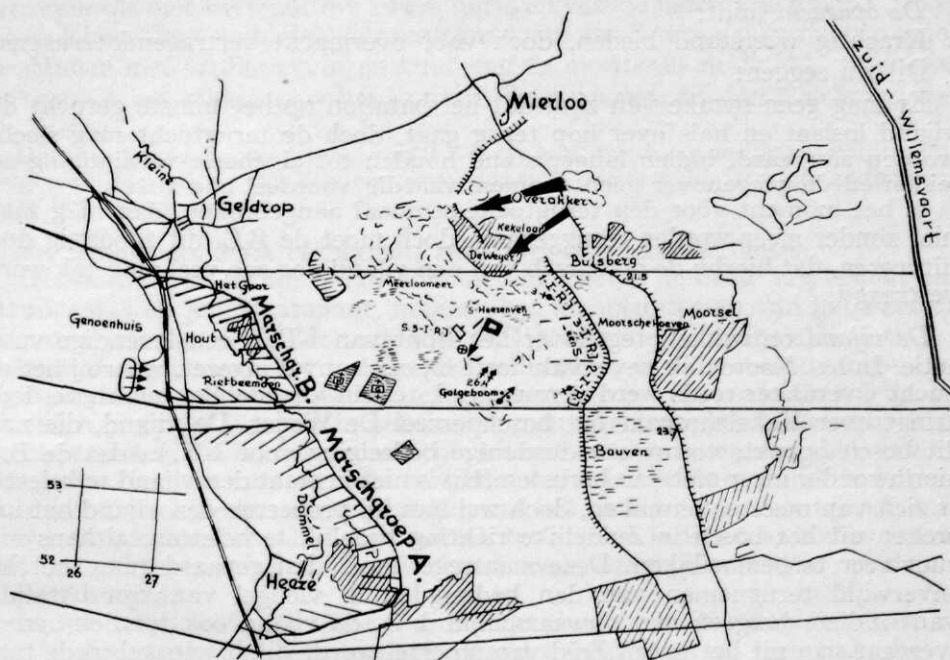
6.

Aan		De Kolonel,
C-I-R.J. ex nr. 4	} ter uitvoering	Divisie Commandant
C-R.J. ex nr. 5	} ter inlichting	
C-Voorh. Marschgr. A ex nr. 6	}	

OVERWEGINGEN VAN DEN B.C.

Het voorhoedebataljon heeft reeds een zware taak achter den rug; een
flinke dagmarsch, het gevecht om het gehucht „Hout”, de verovering van ht.
26.4 nabij Galgeboom, gevolgd door het opruimen van den vooruitgeschoven
vijandelijken weerstand in de lijn Galgeboom/Meerloomeer en daarna het tot
standbrengen van de gevechtsaanraking tegenover de lijn: ht. 23.7—Moorsel-
sche Hoeven—Bulsberg.

De gewone gang van zaken staat den B.C. duidelijk voor oogen n.l. de voor-

Schets no. 1 schaal 1 : 100.000

Het 4.7 p.a.g. bevindt zich in front, de afzonderlijke stukken onder bevel van de C.Cn.

hoede moet vormen een aaneengesloten vuurfront; de D.C. neemt de leiding van het gevecht nu zelf in handen; de hoofdmacht rukt op achter het gevormde vuurfront, waarna de D.C. bevelen geeft voor de inleidende gevechten. Voordat die inleidende gevechten loskomen zal het nog wel eenigen tijd duren, zoodat de voorhoede er wel op rekenen kan zich de eerste uren ter plaatse te moeten handhaven. Dit wetende, overweegt de B.C. wat er intusschen is te doen in de eerste plaats uit tactisch oogpunt en zoo mogelijk ook voor de verzorging en verpleging van zijn troep, waarom hij ook reeds de Kn.T. heeft doen aantrekken. Doch zie, de vijand is er ook nog en werpt roet in het eten. Wat de voorhoedecommandant niet kon weten, verneemt de D.C. uit vliegerberichten en mededeelingen van gegevens van den D.G.C. De vijand is blijkbaar heelemaal niet van plan om af te wachten wat men aan Blauwe zijde nu van plan is achtereenvolgens te gaan doen, doch komt met man en macht opzetten.

De hoofdmacht van de Blauwe troepen bevindt zich in zeer gunstig gevechtsterrein in het bijzonder de hoofdmacht van I Div., vandaar dat besloten wordt om van deze omstandigheid ten volle partij te trekken en den vijand niet verder te gemoet te gaan, doch zijn kracht te breken aan en nabij de Kleine Dommel.

I-R.J. en de andere vooruitzijnde troepen zullen den eersten stoot moeten opvangen, waarbij er niet op kan worden gerekend, dat de hoofdmacht zich ter wille van die vooruit zijnde troepen zal verzwakken.

De toestand van I-R.J. wordt reeds aanstonds precair, in front gebonden wordt de Noordvleugel omvat en dreigt het gevaar, dat het bataljon van zijn terugtochtsweg zal worden afgesneden (zie Schets No. 1).

Wat moet C.-I-R.J. nu doen als hij hiervan bericht ontvangt?

De opdracht luidt:

Krachtig weerstand bieden, doch voor overmacht verdragend teruggaan. Dit wil zeggen:

Er mag geen sprake van zijn, dat het bataljon op het minste gerucht den vijand loslaat en hals over kop terug gaat, doch de terugtocht mag slechts worden aanvaard, indien langer stand houden tot algeheele vernietiging zou leiden en daartegenover geen noemenswaardig voordeel zou staan.

Is het moment voor den terugtocht eenmaal aangebroken, dan mag maar niet zonder meer worden teruggegaan, doch moet de B.C. dit zoodanig doen uitvoeren, dat hierbij de opmarsch van den vijand nog zoo veel mogelijk wordt vertraagd.

De vijand ontwikkelt tegenover het front van I-R.J. een levendige vuuractie. In het Noordelijk nevenvak heeft hij een aanval ingezet, waarbij het gehucht Overakker reeds werd vermeesterd, terwijl vijandelijke infanterie door-dringt over Kekelaar naar het boschperceel De Weijer. De vijand, die naar dit bosch oprukt, vormt een dusdanige bedreiging voor I-R.J., dat de B.C. hierin zonder meer niet kan berusten. Hij is niet in staat den vijand te beletten er zich van meester te maken, doch wel kan hij probeeren den vijand het uitbreken uit het bosch in Zuidelijke richting tijdelijk te beletten, althans met vuur zeer te bemoeilijken. Deze maatregel moet dan gepaard gaan met het onverwijld terugnemen van den bedreigden li. vleugel van zijn bataljon, want indien, hetgeen niet onwaarschijnlijk is, de vijand ook tot den aanval overgaat van uit het bosch Zuid van Moorsel wordt die li. vleugel in de tang genomen en zal niet meer te redden zijn.

De middelen waarover de B.C. beschikt zijn: het organieke bataljon, versterkt met één s. mr. één S. 4.7 p.a.g. en de reg.pat. -R.J. Het eskadron Wielrijders van de divisie, hetwelk tijdelijk onder de bevelen was gekomen van C-I-R.J. tijdens het laatste gedeelte van den opmarsch, is door C-I Div. teruggenomen en heeft een andere bestemming gekregen. De B.C. kan ook nog beschikken over het vuur van II-2 R.A. en heeft daarvoor momenteel een artillerieinlichtingsgroep op zijn cp., welke rechtstreeks telefonische verbinding heeft met den afd.C, die zich thans bij de afdeeling bevindt.

Van deze middelen zijn nog onmiddellijk in de hand van den B.C. één Tirailleursectie opgesteld (zie Schets No. 1); de reg.pat. nabij de cp.; M. C-I-R.J. (min twee Sn) en de S. mr. van 8 op en nabij ht. 26.4, alsmede het vuur van de rechtstreeks steunende artillerie.

Hoe kan de B.C. hiervan het meest profijt trekken? De vijand mag maar niet zonder meer uit het bosch De Weijer in Zuidelijke richting breken, zoodat hieraan iets moet worden gedaan.

De li. vleugel van het bataljon moet onverwijld worden teruggenomen voordat deze wordt afgesneden, doch hier zijn de compn. in vuurgevecht gewikkeld met den tegenover haar liggenden vijand. Wil er iets van dit teruggaan terecht komen dan moeten deze onderdeelen bij de uitvoering van die zware taak worden geholpen. Troepen heeft de B.C. hiervoor niet, terwijl dat ook geen zin zou hebben, dus zal hij steunen met vuur. Zware mitr.'s en mortier of artillerie dan wel beide tegelijk?

De B.C. wil den Zuidelijken boschrand van De Weijer echter niet vrij geven, deze moet onder vuur genomen worden en voorloopig onder vuur blijven, ten-einde het opdringen van den vijand hier zoo lang mogelijk tegen te houden, zoodat het niet mogelijk is de terugtrekkende troepen te steunen zoowel met

art. vuur als met het vuur der zware mitrs en van de mortieren. De B.C. moet dus een keus doen en besluit het teruggaan van den li. vleugel van het bataljon te steunen met artillerievuur en vuur van de mortieren en de M.C. (min twee sectiën) — zes stukken — het vuur te doen openen op den boschrand van De Weijer.

De bataljons reserve één S. van 3-I-R.J. kan den Noordelijken terugtochtsweg over Het Goor dekken en moet daartoe onverwijd worden gedirigeerd naar het Meerloomeer.

Het terrein van actie bestaat uit twee vrij verschillende deelen.

Ten Oosten van de lijn Galgeboom/Meerloomeer is de heide vrij bedekt met struikgewas en jonge aanplant, hetgeen het manoeuvreeren van het bataljon begunstigt in het bijzonder voor wat de 1ste en 3de compagnie betreft.

West van genoemde lijn is de heide veel meer open en vertoont eenige drasige plekken, op de aangewezen terugtochtswegen in dit gedeelte n.l. in het Noorden over Het Goor en in het Zuiden over Rietbeemden treffen we eenige boschperceelen, die bij den terugtocht zullen moeten worden uitgebuit om het teruggaan van de compagnieën over de vrij open heide mogelijk te maken.

In het Oostelijke terreingedeelte kan dus het bataljon zijn verdragende actie uitvoeren als een samenhangend geheel, ten minste indien voorkomen wordt, dat de opdringende vijand het verband reeds dadelijk verbreekt en den li. vleugel afsnijdt.

In het terreingedeelte West van de lijn Galgeboom/Meerloomeer kan het bataljon niet meer als een samenhangend geheel ageeren, hier trekt het in twee gescheiden deelen vechtende terug op de hoofdmacht.

DE OP GROND VAN DEZE OVERWEGINGEN ONMIDDELIJK UIT- GAANDE BEVELEN VAN DEN B.C.

Geheim.

C-I-R.J.
No. 10

cp. 3 Juni
17.10

BEVEL.

1. **De vijand** rukt van uit N.O. richting het boschperceel „De Weijer” binnen en bedreigt den terugtocht van de 1e comp. op den li. vleugel van het bataljon.

2. Opdracht.

Rukt met Uw Sectie onverwijd op door het struikgewas naar Meerloomeer, doet de Sectie aldaar stelling nemen front N.O. met den li. vleugel aangeleund aan het Meerloomeer ter beveiliging van den terugtochtsweg over Het Goor. De Sectie moet tot nader bevel ter plaatse standhouden.

3. Bevelsverhouding.

Zoodra 1-I-R.J. is teruggegaan tot in de lijn 's Heerenven/Meerloomeer stelt de S.C. zich met zijn Sectie onder de bevelen van C-1-I-R.J.

mondeling

Aan
C-Sectie Bataljonsreserve.

De Majoor

Geheim.C-I-R.J.
No. 11cp. 3 Jun i
17.12**BEVEL VOOR 1-I-R.J.**

1. **De vijand** rukt van uit N.O. richting het boschperceel „De Weijer” binnen en bedreigt den terugtocht van den li. vleugel van het bataljon.

2. Opdrachten.

a. *C-1-I-R.J.* maakt zich los van den vijand bij Bulsberg en ht. 21.5 en geleidt zijn compagnie achterwaarts tot in de lijn 's Heerenven/Meerloomeer en doet aldaar opnieuw stelling nemen links aansluitende aan de 1e Sectie van 3-I-R.J., welke bij Meerloomeer stelling heeft genomen ter beveiliging van den terugtochtsweg der 1e compagnie.

C-1-I-R.J. neemt bij aankomst in de lijn 's Heerenven/Meerloomeer genoemde Sectie onder zijn bevel.

b. *C-3-I-R.J.* volgt met zijn comp. de beweging van de 1e comp. in zoverre, dat na het opnieuw stelling nemen de 3e comp. aansluiting heeft behouden met de 2e comp. nabij Kranenmeer en met de 1ste Comp. aansluiting heeft nabij en N.W. van 's Heerenven.

3. Vuursteun.

Het zich los maken van den vijand en het teruggaan zal worden gesteund en beschermd:

a. door krachtig artillerievuur van II-2 R.A.,

b. door mortiervuur.

Dit vuur zal worden afgegeven op den onmiddellijk vóór den li. vleugel van het bataljon zich bevindenden vijand,

c. door vuur van M.C.-I-R.J. (min twee Sn). Dit vuur wordt afgegeven op den Z. rand van het boschperceel De Weijer ter beveiliging van den terugtocht.

Telefonisch ¹⁾

Aan

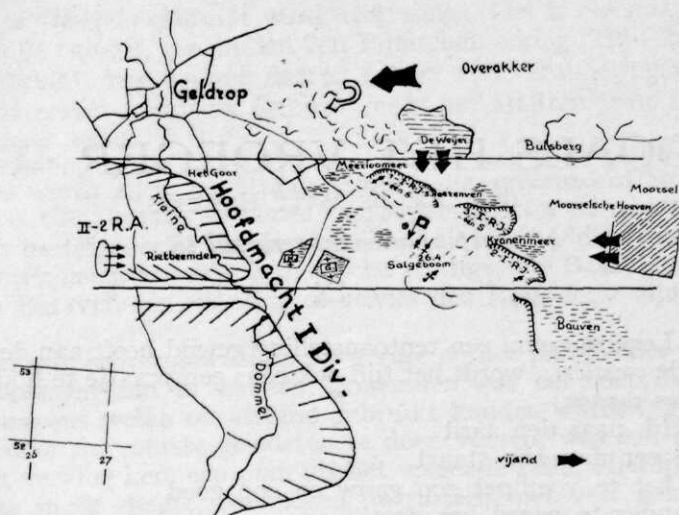
De Majoor
Bataljonscommandant

C-1-I-R.J. ter uitvoering
C-3-I-R.J. ter inlichting
C-2-I-R.J. uittreksel ter kennisneming

De vuuropdrachten worden mondeling uitgegeven voor de artillerie aan de A.O.I. en voor de M.C. en de S. mortieren aan de er bij betrokken Cn.

Aannemende, dat C-1-I-R.J. er in slaagt zijn opdracht te vervullen en zijn Compagnie terug te brengen in de bevolen lijn, en dat C-3-I-R.J. de beweging heeft gevolgd voor zoo ver hem dit was bevolen, dan zal de opstelling van het voorhoedebataljon hierna geworden zijn als aangegeven op Schets No. 2.

¹⁾ Zoo eenigszins mogelijk moet de B.C. dit bevel schriftelijk bevestigen, daartoe zal hij zijn luit.-adj. er eenige afdrukken van laten maken met behulp van een blocnote en carbonpapier.

Schets no. 2 schaal 1:100.000
Toelichting: *Het 4.7 p.a.g.* ingedeeld bij de Tir. comp.n.

De aandachtige lezer, die zich in de moeilijkheden van C-I-R.J. volkomen zal hebben ingedacht geef ik in overweging nu in gedachte zelf het bevel over het bataljon eens op zich te nemen met de wetenschap, dat de vijand met sterke krachten zijn aanval van uit den Z. rand van het bosch „De Weijer” doorzet en tegelijkertijd in het oorspronkelijk front ten aanval voorwaarts gaat, uitbrekende bij Moorselsche Hoeven en uit den Westrand van het bosch Zuid van Moorsel (zie Schets No. 2).

Hoe redt de B.C. zijn afgematte troep uit deze ernstige bedreiging?

NIEUWE UITGAVEN

„De mobilisatie-vrijstellingen”, door E. H. SCHMIDT, Gep. Administrateur bij het Departement van Defensie. Uitg. N. Samsom N.V., Alphen aan den Rijn. Prijs f 0.90.

Het mobilisatie-vrijstellingsbesluit dateert van 1923 en is nader uitgewerkt en aangevuld door de mobilisatievrijstellingsbeschikking van 1927. Thans is bij Beschikking van den Minister van Defensie van 27 September 1938, VII Afd. No. 712 H een nieuwe lijst vastgesteld van de groepen van personen, die in de toekomst van opkomst bij mobilisatie zijn vrijgesteld, zoowel de gewone dienstplichtigen als de buitengewone dienstplichtigen.

Het boekje geeft een overzichtelijke uiteenzetting van een materie, die in den laatsten tijd wel zeer urgent is geworden. Het zal niet alleen een nuttige wegwijzer zijn voor de burgemeesters en tal van departementale bureaux, doch voor de mobilisatie-indeelingen bij de korpsen ook van groot nut blijken te zijn.

A. v. G.

ZOOALS HET VROEGER WAS

door FR. DE WITT HUBERTS,

gep. Luitenant-generaal tit.

IX

Nu ons Legermuseum een tentoonstelling gewijd heeft aan de geschiedenis van de *cavalerie*, wordt het tijd ook eens een praatje te houden over het *bereden wapen*.

„Een paard, naar den aard

Is er nog eer dan zijn staart.

Hij doet het te voet net zoo gauw en zoo goed

Als een ander te paard het doet”.

Op deze ongewone manier heeft onze onsterfelijke „Schoolmeester” gewezen op de snelheid, die het edele equus caballus ontwikkelen kan en die een van de oorzaken geweest is, waarom de mensch het gebruikte in den strijd. Het spreekt vanzelf, dat in de landen waar paarden talrijk zijn, ook het eerst gewapende ruiters in de legers verschenen.

Door vele afbeeldingen op muren en zuilen, door de vondst van skeletten van paarden, bij die van gewapende mannen uit voorhistorische tijdperken (echter niet in Europa) en aanhalingen uit het Oude Testament, is dit bewezen. Wat dit laatste betreft nemen wij slechts één enkel voorbeeld, uit Samuel Cap. VIII v 4. „En David nam hem 1000 (wagens) af en 700 ruiters en 20.000 man te voet”. Vooral in het O. werd van strijders te paard gebruik gemaakt, maar het duurt eeuwen eer de ruitery bij de Europeesche legers haar intrede doet, ofschoon het paard reeds kort na 3000 v Chr. in Mid.-Europa bekend was. ¹⁾ Het juiste tijdstip van hare invoering is niet bekend; in de gedichten van HOMERUS wordt er geen gewag van gemaakt, doch in de 7e eeuw v Chr. komen de ruiters voor in Griekenland en hare koloniën. In de 5e eeuw v Chr. vermeerderd dan hun aantal, maar heeft ATHENE b.v. nog geen 100 bereden strijders.

Eerst een eeuw later doen krijgslieden te paard in de geschiedenis van de oorlogvoering hun invloed meer gelden en het zijn vooral EPAMINONDAS, PHIL. II, ALEXANDER en MITHRIDATES, die achtereenvolgens veel gewicht hechten aan dit nieuwe wapen, waardoor het aantal ruiters steeds grooter wordt, voornamelijk aangevuld uit de hoogste klassen der bevolking. XENOPHON is de eerste, die africhting, oefening en het gebruik van cav. afdeelingen beschrijft, terwijl ook Keizer LEO VI in zijn „Leonis imperatoris tactica” aangeeft hoe de jonge ruiters gewapend en gekleed moesten worden.

Rome neemt het gebruik van de ruitery over van de Grieken en wel in de 3e eeuw v. Chr. Ook daar behoorden de equites tot de aristocratie, de celeres, aan wien door den Staat een paard ten gebruike gegeven werd. Ieder legioen telde daar 10 turmes of eskadrons van 30 man, onder 3 decuriones. De cava-

¹⁾ N. Geill. Wereldgesch. Afl. 29.

lerie, die op de vleugels gebruikt werd heette alea. Het is eigenaardig dat de evolutiën van de ruitery, o.a. in den 2en Punischen oorlog (218—202) door de Romeinen gebruikt, nog eeuwen daarna zonder veel veranderingen toegepast werden en dat onder ALEX. DE GROOTE reeds het afzitten voor het gevecht te voet beoefend werd.

Na den burgeroorlog (\pm 31 v Chr.) maakt de ruitery geen deel meer uit van het legioen en wordt zij in hoofdzaak buiten Italië gerecruteerd. STRABO (\pm 66 v. Chr. — 24 n. Chr.) vertelt hoe onze voorouders daartoe de mannen moesten leveren en „'t beste gedeelte van haar Ruiters uit hen hadden”, terwijl DION. NICAEUS schrijft: „men koos de Uitlandsche Ruiters, die Batavieren genaemd wierden, van Batavia, een eiland in de Rivier den Rijn, deeze zijn zeer goede Ruiters”.¹⁾

Hun aantal was echter gewoonlijk te gering en het paardenras te klein om hen als schokwapen aan te wenden. Bovendien was het voetvolk, door het gebrek aan wapens welke op afstand gebruikt konden worden, genoodzaakt het gevecht door de voorste gelederen te doen voeren; was een frontstrijder gevallen, dan verving hem een man uit het volgende gelid. Hierdoor ontstond een opstelling in de diepte, waartegen de ruitery niet veel kon uitrichten, doch voor den verkenningsdienst op grooten afstand bleef zij zeer bruikbaar, terwijl ook als transportmiddel het paard zijn groote waarde bleef behouden.

Toen de projectielen-slingerende wapens van het voetvolk verbeterden, moest de cavalerie zich daartegen beschermen door dikke kleeding, waarvan het gebruik van een zwaar slag paarden het gevolg was. Hierdoor werden de uitgaven echter zóó vermeerderd, dat, vooral tegen het einde van het Romeinsche Rijk, men genoodzaakt was een licht en goedkoper soort rijdier te gebruiken, ongeschikt om te chargeeren en waarmee men zelfs niets uitrichten kon tegen de dekking van konvooien, bestaande uit goed geoefende piekeniers, marcheerende in 10 tot 12 gelederen. De beteekenis van de cav. ging dus achteruit, zij het ook langzaam, want tijdens de Middeleeuwen kende men de waarde van de zwaar geharnaste ruiters. Dit waren de edellieden, die te paard ten strijde trokken, met schildknaap, page, lijfknechten en eenige schutters te voet en wier aantal afhing van de welgesteldheid der ridders²⁾. Een taktische indeeling van zulke gewapende groepen was echter niet mogelijk, daar elk man van wapenen met zijn gevolg een eenheid vormde.³⁾

Toen deze ridders evenwel te groote macht kregen, zocht de Vorst hulp bij de vrije burgers, die hem dan met lichte ruiters (gens d'armes) bijstonden. Van hen die geen man en paard konden leveren, werd een belasting, z.g. ruitergeld, geheven. Zoo werden o.a. 22 Nov. 1484 twee inwoners van Schagen „op condemnatie van den Hove” gedreigd het ruitergeld binnen 14 dagen te betalen, wilden zij niet een boete belooopen van 100 gouden nobels⁴⁾.

In het begin van de 14e eeuw volgde de groote ommekeer; de uitvinding van het buskruid was oorzaak, dat de metalen kleeding van de geharnaste ruiters niet meer beschermde tegen de uitwerking van de vuurwapens, hetgeen vooral bleek in de Eng. oorlogen.⁵⁾ Toch bracht deze uitvinding voor de ruitery het voordeel mee, dat men te paard een schietwapen, het pistool, kon gebruiken. Dat het voetvolk echter, ook zonder vuurwapens, in staat was

¹⁾ v. Oebenschelwitz „Mil. Handb. v. d. Cav”.

²⁾ J. WAGENAAR. *Vad. Hist.* II, 334, n. 3.

³⁾ G. LIEBE. „Der Sold. in der deutsch. Vergangenheit”.

⁴⁾ Kron. Hist. Gen. 1857, III S, 3,246.

⁵⁾ ALWIN SCHULTZ. „Deutsch. Leben im XIV. u. XV. Jahrh.”

de cavalerie te verslaan, werd o.a. bij den Sporenslag in 1302 en bij Morgarten in 1315 bewezen.

Na de Hussietenoorlogen (\pm 1420) wordt de ruitery bij hare aanvallen op de inf. gestuit door de z.g. wagenburchten, en als men de afwerende kracht van deze burchten verhoogt door zwaar geschut op wagens mee te voeren, gebruikt eerstgenoemd wapen daartegen lichte kanonnen op wielen.

Omstreeks 1544 voerden de Franschen een nieuwe taktiek bij hun cav. in, door deze, in afdeelingen van 12—16 gelederen diep, de inf. carrés tot op pistoolschotafstand van een der hoeken van het carré te doen naderen. Het voorste gelid maakte vervolgens linksom en rende, onder het afschieten van de pistolen, langs het vijandelijk front, wendde weder links tot achter de afd. om daar opnieuw te laden, terwijl het 2e gelid, naar voren gekomen, dezelfde manoeuvre uitvoerde, enz.

Tegen cav. charges weerde de inf. zich dikwijls door de reeds uit de 14e eeuw dateerende Friesche ruiters. Op marsch gebruikte men zelfs, als flankbescherming, verplaatsbare Fr. ruiters of pinwagens. Dit waren lange balken, aan alle zijden van ijz. pinnen voorzien, die op 4 kleine wielen werden voortbewogen.

In Nederland, met vele vrij goede wegen en een dichte bevolking, waren zelden konvooien en geen wagenburchten noodig en werden de piekeniersafdeelingen beveiligd door musketiers, die als „enfants perdus” vooruit trokken om de vijandelijke ruitery op afstand te houden, maar die zich niet te ver vooruit waagden en weldra bescherming zochten achter de piekeniers, zoodra de cav. aanviel.

In de 16e eeuw volgt dan de scheiding van de cav. in drie soorten, zware, lichte en dragonders, ofschoon de 2e soort reeds in de 2e helft der 15e eeuw gebruikt werd door Karel VIII, bij zijn krijgstoct tegen Italië, n.l. de stradioten of Albaneesche ruiters, door de Turken Arnauten genoemd, ruwe, geharde kerels, doch beruchte plundersaars. Verder kende men nog de argoulets, die van een haakbus voorzien waren.

Tot de zware ruitery behoorden de curassiers, zooals bekend aldus genoemd naar hun borstharnas, en ook de carabinieri. Omtrent de afleiding van dezen 2en naam bestaan verschillende meeningen; carra was het Turksche woord voor soldaat en bei, dat voor heer. Naar een andere lezing beteekende het Spaansche „cara” gezicht en „bine” dubbel, omdat hun strijdwijze was schijnbaar te vluchten, doch dan plotseling om te keeren, ten einde hun aanval te hernieuwen. Dat Prins MAURITS, die zooveel gedaan heeft voor de ontwikkeling van ons leger, niet veel waarde hechtte aan de carabinieri, blijkt uit zijn order van 13 Jan. 1595, toen hij bepaalde dat er voortaan slechts 3 Comp. „carabins” zouden zijn en de overigen „pistoliers” ¹⁾.

De huzaren, chevaux légers, jagers te paard, enz. vormden de lichte cavalerie. Eerstgenoemden kregen dien naam, omdat de Hongaarsche Onderkoning MATHIAS in 1445 per 20 „jobagines” of landlieden één ruiter opriep en „huszar” beteekende de 20ste. In een andere lezing heet het, dat per 20 prelaten en edellieden één ruiter geleverd moest worden en dat „ar” het leen, ook soldij beteekende. ²⁾ Gedurende de regeering van Karel V kwamen zij, onder diens broeder FERDINAND het eerst in Duitschland en verspreidden overal schrik door hun woest optreden.

¹⁾ Zie voor bewapening, enz. Ten Raa en de Bas „Staatsche Leger”, en Bor. „Nederl. Oorlog”. B. 84 f 6.

²⁾ Nav. XXII. 461.

Tot de lichte ruiters rekende men ook de ulanen, evenals de lanciers met een lans bewapend. LUYNES ¹⁾ beweert, dat de „Hullans” oorspronkelijk afstamden van een Tartarengeslacht, dat zich langzamerhand in Polen uitbreidde tot een talrijk volk van edellieden, dat slechts krijgers voortbracht en ook dat zij dien naam aangenomen hadden naar den Tartaar Hullen. Zij onderscheidden zich niet alleen door hun kleeding, maar ook door hun moed en strijdwijze. Op kleine Tart. paarden gezeten werd het eerste gelid gevormd door de edellieden, gevolgd door het 2de, de paquelets of pagolets, de schildknapen, alleen met de karabijn gewapend. Ontdekte men den vijand dan gingen de pagolets schietende vooruit, dan volgden er afdⁿ. echelons-gewijze, om de tegenpartij in wanorde te brengen, terwijl de rest gesloten den aanval deed.

Het kan ook zijn dat ulaan afgeleid is van het Turksche woord „oghtan”, hetwelk kameraad, strijdmakker beteekent.

De Rabutin noemt nog de Geldersche „Espieux” of verspieders, lichte ruiters uit de 16e eeuw. ²⁾ Ten slotte vermelden wij nog de Janitsaren of Jene-tsjeri, in de 14e eeuw in Turkije opgericht uit Christenslaven en de Russische Strelitzen.

Wat de dragonders betreft, deze werden vooral geoefend in het gevecht te voet en zij kunnen dus in oorsprong beschouwd worden als bereden inf. In de Duitsche legers werden zij eerst ingevoerd tijdens den 30-jarigen oorlog. Of hun naam afstamt van het Fr. „dragon”, een kort wapen met een drakenkop versierd, of van „draconary”, het veldteeken, de draak der Romeinen ³⁾, dan wel van „dragon”, dat in enkele talen boosaardig mensch beteekent, valt moeilijk te zeggen. Hun wapen was oorspronkelijk een pédrinal of korte haakbus, doch later een lang vuurroer, zelfs met bajonet. Gustaaf ADOLF en CROMWELL zijn groote hervormers van het wapen der dragonders geweest, doch wij moeten ons beperken en zullen nog slechts enkele aanteekeningen geven over vorming en uitrusting van ruiter en paard.

Na het temmen van het edele rijdier, „le plus noble conquête de l'homme”, moest het gedresseerd en de mensch tot ruiter gevormd worden, doch aan wien hoogere eischen gesteld worden, dan onzen reeds geciteerden „Schoolmeester” deed, toen hij schreef, dat

„Een ruiter is een mensch te paard,

Die zich somtijds vasthoudt aan de manen

en somtijds aan den staart”.

Oorspronkelijk werd er op den naakten rug gereden; er bestaan vele reliefs, die zulks bewijzen. Daarna zit de ruiter op een dik kleed, zooals Assyrische monumenten aantonen. Bij de Romeinen heet het stratum, dat somtijds dubbel gevouwen wordt, nog zeldzamer is een kussen (ephippium), dat op een zadel gelijk. Het eerste lederen zadel werd gevonden op de zuil van THEODOSIUS (4e eeuw v. Chr.) te Constantine.

Uit Byzantium stammen de zadels met hooge voorzijde en van achteren een hooge lepel, die in Frankrijk onder de Karolingiërs, 8e eeuw, weder sterk verlaagd worden, maar een gecappitonneerde zitplaats hebben. In Italië daarentegen worden de voor- en achterzijde der zadels, van de IX eeuw af, steeds hooger, waardoor onderlijf en dijen beschermd worden en de zitplaats voortdurend verhoogd, zóó zelfs dat o.a. een standbeeld van Visconti (14e

¹⁾ „Méms. de Luynes”, IV 51.

²⁾ „Guerre de Belg.” 542.

³⁾ v. Oebenschelwitz, „Mil. Handb. v. d. Cav.”

eeuw) den ruiter toont met gestrekte beenen in den zadel zittende. ¹⁾, zijn knieën even hoog als de rug van zijn paard! „Geldersche Oudheden” bewijst dat er in ons land, o.a. in de 14e eeuw, rijkversierde zadels gebruikt werden; onder de daarin opgeteekende rekeningen vinden wij meermalen uitgaven voor „verguldene sadelen en „blauwe en de witte ondersneeden”, d.w.z. stoffen van verschillende kleur, in 1388 voor „soemsacken” (zadelzakken) en in 1396 wordt er betaald voor zwarte, witte, roode en groene stof voor paarden-dekens en „syndael” (zijden stof), om er wapenschilden op te maken. ²⁾

Wat de stijgbeugels betreft, in de 7e eeuw v. Chr. komen zij in de Chin. literatuur reeds voor, maar noch de Grieken, noch de Romeinen kenden ze; men sprong, al of niet met behulp van de lans als polsstok, te paard, gebruikte een stijgblok of de ruiter werd op het paard getild (tegenwoordig nog zelfs dikwijls „er over”!). Voor die hulp hadden de Keizers afzonderlijke stalmeesters (stratores). Doch eerst op het einde van de 6e eeuw n. Chr. verschijnt de stijgbeugel (stapeda) in Europa. ³⁾ die de Mooren fraai bewerkten. Nu eens breed, dan weder smal, werd de voet in den beugel, b.v. in de 15e eeuw, beschermd door een metalen overkapping, terwijl een eeuw later bij het toernooi de voet in een geheel metalen schoen steekt, aan de achterzijde voorzien van een punt, die als spoor dienst doet.

Dit middel om het paard aan te drijven is echter veel ouder. Bij de Grieken en ook bij de Karolingiers, tot de 10e eeuw toe, was de spoor een pin aan een halve maan van metaal, die de hiel omsloot, bij de Grieken dikwijls alleen aan den rechtervoet.

In de 14e eeuw gebruikt men in Duitschland aan het uiteinde van die pin een metalen ster met scherpe punten, welke draaibaar is. Padua bezit uit de 15e eeuw een ruiterstandbeeld van GATTAMELATA door DONATELLO, die, afgaande op het spreekwoord „hij heeft zijn sporen verdiend”, ongetwijfeld een man van groote verdienste moet geweest zijn; de sporen zijn n.l. langer dan de geheele lengte van den voet! Zij waren evenwel noodig, om ondanks de dekkleeden en pantserplaten, de flanken van het paard te kunnen bereiken. Te voet moet een aldus uitgeruste ruiter zich gevoeld hebben als een leerling in het skiën, die de lange latten voor het eerst onder de voeten heeft! In de Middeleeuwen heerscht er groote weelde op het gebied van de sporen; deze werden geciseleerd, geëmailleerd, gedammasseerd en verguld, dit laatste oorspronkelijk een teeken van ridderschap, later overgenomen door ieder die het betalen kon. En in de 18e eeuw gebruikt men bij de troepen geblauwde of zwart aangelopen sporen. ⁴⁾

Thans nog het hoofdstel. Of er ooit zonder teugels gereden is, valt te betwijfelen, al bestaan er afbeeldingen van ruiters zonder dit hulpmiddel. De eerste halster is vermoedelijk van boombast, daarna van dierenhuid geweest, het gebit van hout, later van been. Het oudste tot nu toe gevonden exemplaar, n.l. te Rohenhäusen, bij Zürich, is licht gebogen en heeft aan ieder uiteinde een knop, tot bevestiging van de teugels. Daarna komen die van brons en ijzer. De stang door de Romeinen gebruikt (lupatum) was een waar martelwerktuig; het was ingekept als een zaag of van ijzeren punten voorzien! ⁵⁾

Hoofdstel en teugels hadden ook dikwijls die punten, doch slechts aan de

¹⁾ ARCHEOL. Mus. Milaan.

²⁾ v. HASSELT. „Geld. Oudheden” I 355 e.v.

³⁾ Dr. A. MÜLLER „Ausrüst. u. Bewaffn. Röm. Heeres i. d. Kaiserz”.

⁴⁾ v. OEBENSCHLWITZ „Mil. Handb. v. d. Cav.

⁵⁾ MÜLLER, Ausrüst. u. Bewaffn. d. Röm. Heeres i. d. Kaiserz.

buitenzijde, om aan de vijandelijke voetknechten te beletten het paard te grijpen.

Van HASSELT geeft bewijzen, dat men reeds zeer vroeg eenige geneeskundige zorg voor de paarden droeg; in 1395 wordt b.v. een smid betaald wegens een paard „te striken, die bene te bernen (branden) ende die spat aderen te corten ende dat weder te heilen”, een ander in 1427 voor een beitel „daer men de paerden die Wolffstande mede uytdoet”, nog een ander krijgt loon omdat hij een hengst een drank had ingegeven van honig, wijn, azijn, look en fenkel. Zelfs het scherpen „omme des Vorstigen glaten weges” kwam in de 15e eeuw reeds voor! ¹⁾

Voor meerdere bijzonderheden over beugels en trens, verwijzen wij naar een paar werkjes van den Duitschen schrijver TSCHILLE, over het tuig naar Viollet-le Duc, „Mobil. Franc.” III 429, VI 27.

Er bestaan talrijke werken over de rijkunst; vooral sinds de 16e eeuw waren er vele scholen, waar men alle „Arts de l'homme d'épée” kon leeren. Een van de oudste is vermoedelijk die van PLUVINEL de la Beaume te Parijs geweest, tijdens Hendr. IV, die ook een geillust. werk schreef over „L'Instruct. et l'exerc. de monter à cheval”. Verder noemen we: Wallhausen, „Art milit. d. l. Cav”. J. DE BILLON, die in 1613 een vertaling gaf van „Die Fürnembsten Hauptstücke der Kriegsk.”, Praissac, „Krychs-Handelinge” 1623, Guillet I „Les Arts de monter à cheval” 1686, Robichon de la Guérinière „L'Ecole de Cav”, die een Academie te Parijs had in 1733, v. Oebenschelwitz „Handb. v. d. Cav.” 1761, Jhr. Joh. WARIN „Proeve wegens het dresseeren v. paarden voor de Kavallery”. 1818, Denison „A history of Cav.” 1877, Desbrière et Sautay „La cav. de 1740—1789”, Paris 1906, enz.

Uit Oebenschelwitz veroorloven wij ons een paar eigenaardige opmerkingen te citeeren, bewijzende, dat hij de „clean-shaven” mode van tegenwoordig niet heeft voorzien. Deze adj. v. h. Cav. Regt. Oranje-Friesl. schrijft „men heeft altijd bij de Cav. een wel opgezette Kneevel, niet alleen voor ciraad, maar voornaamentlijk een teeken van de Manhaftigheid eenes Ruiters gehouden” en verder: „Tot't bon air van een Ruiters behoord, dat hem de hoed iets schuins en op de rechter wijnbrauw (sic) zit, de voorste tip iets omhoog rijzende over 't linker-oog en vooral dat hem dien niet agter in den nek afhangt”. Vermelden wij nog, dat o.a. te Utrecht in 1704 een rijsschool werd opgericht onder den „rijdermeester MARCUS DE STAFFA”, waar 20 rijpaarden beschikbaar waren en ook wiskunde, dansen, schermen en de behandeling van piek en snaphaan onderwezen werd ²⁾.

Ten slotte, wenscht men materiaal om de evolutiën, marschen, bewapening, uniformen enz. van de ruitery te bestudeeren, dan raadplege men de verzamelingen prenten in's Rijks Prentenkabinet, Krijgsgesch. Arch. en Legermuseum, of wel bezie nauwkeurig in onze en buitenlandsche musea werken van de schilders van ruitergevechten, als RAFAEL, VELASQUEZ, RUBENS, THOMAS DE KEYSER, H. v. d. VENNE, WOUWERMANS, BERCHEM, LINGELBACH, P. v. ANRAADT en anderen.

¹⁾ v. HASSELT, „Geld. Oudh.”

²⁾ Tijdschr. v. Gesch. Utr. 1831, 1e Jg.

NIEUWE UITGAVEN

Through the fog of war, door LIDDELL HART. Uitg. Messrs. Faber and Faber Ltd.
London.

Onder bovenstaanden suggestieven titel heeft de bekende Engelsche publicist captain LIDDELL HART een bijdrage willen leveren tot een juiste kennis van de oorzaken en gevolgen van verschillende belangrijke krijgsbedrijven uit den oorlog 1914—1918.

Het boek heeft de groote verdienste, dat het den lezer van het begin tot het einde blijft boeien. Indien de Schr. de bedoeling heeft gehad zijn lezers op te wekken tot een zelfstandige studie van de krijgsgeschiedenis, dan is hij hierin zeer wel geslaagd. Immers dit boek houdt den wensch levendig zich zelf een oordeel te vormen over de door LIDDELL HART besproken personen en feiten. De Schr. bezit de gave de beelden, zooals hij zich deze heeft gevormd, scherp en juist aan zijn lezers mede te deelen. Een nadeel is de zeer scherpe critiek, welke LIDDELL HART t.a.v. vrijwel alle leidende personen van het groote drama uit.

De Schr. heeft te veel uit het oog verloren, dat critiek „afterwards” altijd wordt vereenvoudigd; in de eerste plaats omdat de resultaten den criticus bekend zijn, welke het oordeel ook onbewust beïnvloeden en in de tweede plaats omdat men op de hoogte is van feiten en omstandigheden, welke den veldheer onbekend waren en door de Intelligence Service niet dan bij benadering konden worden vastgesteld. Der Nebel der Ungewissheit is door beide factoren verscheurd. Het is voor den historicus ongewoon moeilijk om zich te stellen in de plaats van dengene, die een bepaalde beslissing moest nemen. LIDDELL HART is scherp in zijn oordeel! Onnoodig scherp bijv. is de wijze, waarop hij ons verhaalt van de snelle promotie van SIR DOUGLAS HAIG. Typeerend voor zijn ironie is het oordeel over FOCH tijdens den slag in Vlaanderen, als hij zegt: „But FOCH, with his head in the clouds, refused to listen, and the realists were overborne by the apparent mystic”.

Bepaald onvriendelijk en bovendien niet in overeenstemming met de feiten is de wijze, waarop hij spreekt over HINDENBURG—LUDENDORFF, van wie hij constateert, dat zij, voor zoover het Oostfront betreft, hebben gehandeld onder den invloed van Luitenant-Kolonel HOFFMANN.

„But Tannenberg made the reputation of the new German commander HINDENBURG, and his dominating assistant, LUDENDORFF although, in fact, they had done more to hinder than to develop the moves that brought victory (blz. 23)”.

„LUDENDORFF picked him (HINDENBURG) up at Hanover, like part of his baggage, en route to his destination (blz. 138)”.

„So long as this pair (HINDENBURG—LUDENDORFF) remained in the east they won success after success and HOFFMANN was with them. When they left the east for the west they left HOFFMANN and success left them (blz. 226)”.

En als LIDDELL HART dan HOFFMANN als „the dominating person” heeft geëerd, dan krijgt de vereerde tegenstander een posthuum eerbewijs als hij zegt: „he died prematurely of overwork and „old brandy””.

LIDDELL HART is geen bewonderaar van de militaire hiërarchie en bespreekt, zooals hij reeds meermalen deed, de hieraan verbonden bezwaren. Is de vorm, waarin hij dit doet, meermalen onnoodig scherp en in veel gevallen bepaald minder juist, opmerking verdient zijn oordeel, dat militaire opleiding en opvoeding in vredetijd voor alles moeten zijn gericht op de ontwikkeling van het zelfstandig oordeel en het verantwoordelijkheidsgevoel. Immers militaire aanvoerders zullen in oorlogstijd voor veel moeilijker beslissingen komen dan in vredetijd ooit het geval kan zijn.

Het algemeene oordeel over de leidende personen in den oorlog 1914—'18 komt het best tot uiting in de min of meer schampere opmerking:

„There was to be a lot of thunder, but little lightning, in the efforts of his (Napoleon) would-be imitators in 1914—'18”.

Hij acht het bezoek, dat Sir HENRY WILSON in 1909 als Directeur van het Staff College bracht aan Generaal FOCH als directeur van de Ecole supérieure de guerre van grooten en nadeeligen invloed. Immers: „Yet under the influence of FOCH, exerted through

WILSON, she (Engeland) exchanged her traditional strategy, tested by three centuries experience, for one of continental manufacture". LIDDELL HART toont zich een voorstander van de „maritieme visie" en wijt het zeer onbevredigende verloop van de operatiën o.m. aan het streng vasthouden aan de „continentale visie".

Een bezwaar is, dat LIDDELL HART veel werkt met „ifs" en bij deze „indiens" uitgaat van de onderstelling, dat dán de strijd zou zijn verlopen, zooals hij het ons schildert. Hij vergeet, dat dit even zooveel hypothesen zijn, welke nimmer kunnen worden be-
wezen.

Hij is een bewonderaar van LAWRENCE OF ARABIA en geeft SIR IAN HAMILTON on-
danks den ongunstigen afloop van de Dardanellen expeditie, den lof, welke dezen veld-
heer toekomt.

Dat de Schr. nog wel eens oppervlakkig is in zijn oordeel, blijkt uit blz. 163, waarin hij ons uiteenzet, dat strategen zeer zelden onder beroepsmilitairen voorkomen, omdat hun vredesarbeid door aard en hoedanigheid in tegenstelling staat tot strategie en zij weinig gelegenheid krijgen de strategie te bestudeeren.

Hij verwijt den Engelschen staatslieden — behoudens enkele uitzonderingen — een onvoldoende begrip van den oorlog, terwijl naar zijn oordeel juist staatslieden het best in staat zijn om strategie te voeren. Tot slot geven wij eenige opmerkingen, welke LIDDELL HART maakt naar aanleiding van den huidige toestand (het boek is geschreven voor het accord van München).

„The second great war of the twentieth century began in July 1936, following the encouragement and experience which had been gained by Japan in Manchuria and Italy in Abyssinia in defying the League and developing the new technique of camouflaged war".

„What has followed in that theatre, the Far East, and now in Central Europe, forms the modern equivalent of the familiar phase for position before the main stroke is delivered. The situation in this new „great war" as it stands now is that the attacker has been allowed to come within reach of gaining the decisive points without a battle". (blz. 355).

Ons eindoordeel over dit werk is: een boek, dat in alle opzichten waard is om te worden gelezen, mits men het leest met het oordeel des onderscheids en LIDDELL HART niet beschouwt als den eenigen betrouwbaren gids in het doolhof van de politieke en militaire geschiedenis van den oorlog 1914—1918. B.

BAND 1938

Voor den jaargang 1938 worden weder **LINNEN BANDEN** beschikbaar gesteld.

Toezening volgt uitsluitend na ontvangst van f 1.30 per Postwissel of na overschrijving op Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

Betaling Abonnement 1e kwartaal 1939

Tot 5 JAN. a.s. bestaat gelegenheid het abonnement voor het 1e KWARTAAL 1939 à f 2.50 (binnenland) te voldoen per postwissel of door overschrijving op postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V. met duidelijke vermelding waarvoor het bedrag bedoeld is.

Na dien datum zal over het abonnement, verhoogd met 15 cent incassokosten, per kwitantie worden beschikt.

Aan abonné's, die gebruik wenschen te maken van automatische gireering, zenden wij gaarne een **ingevuld machtigingsformulier**.

ADMINISTRATIE „DE MILITAIRE SPECTATOR"
Zwarteweg 1, Den Haag.

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

REGLEMENTEN EN VOORSCHRIFTEN.

BOEKWERK nr. 96.

WIELRIJDERS-REGLEMENT.

Deel I. De Exerctiën, onderdeel A. (W.R. = I A.)

(Vastgesteld bij aanschrijving van den Minister van Defensie van 7 April 1938, IIde Afd. B., nr. 95).

Evenals destijds de ten behoeve van de regimenten infanterie en cavalerie uitgegeven „aanwijzingen” zijn vervangen door een nieuw infanterie- en cavalerie-reglement, was het noodig de „aanwijzingen voor de opleiding der wielrijders”, in de „Boekenlijst” vermeld onder nr. 727 en laatstelijk uitgegeven in 1928 en 1930 op last van den Commandant van het Veldleger, te vervangen door een wielrijders-reglement.

In verband met de bestemming van een gedeelte der, tot de regimenten huzaren behorende officieren en reserve-officieren, alsmede van de dienstplichtigen der oudere lichten, voor den dienst bij de eskadrons wielrijders, is bij de samenstelling gestreefd

naar de grootst mogelijke overeenstemming met C.R. = I A (boekwerk nr. 131 I), terwijl tevens daarbij het I.R. = I A is gebezigd.

Het boekwerk geeft — behalve een Inleiding, een Lijst van fluitseinen, een Lijst van teekens en een Verklaring der teekens op de figuren — Algemeene beginselen en Algemeene bepalingen, alsmede de school-sche oefeningen van de compagnie (het eskadron) en van het bataljon wielrijders — zoowel te voet als met rijwiel — en Bijzondere voorschriften (n.l. verrichtingen met de sabel — verrichtingen met den standaard — parades — verrichtingen met de karabijn en den lichten mitrailleur als vuurwapen).

Een alphabetisch register is toegevoegd.

Co.

BOEKWERK nr. 351 IIa.

REGLEMENT VOOR DE KUSTARTILLERIE.

Deel IIa (R.K.A. IIa).

De bediening van het enkele stuk van 7 1.40 No. 1 en No. 2.

(Vastgesteld bij aanschrijving van den Minister van Defensie van 21 Mei 1938, IIde Afd. B., nr. 36).

De aanleiding tot het samenstellen van dit reglement op de bediening van het enkele stuk van 7 1.40 No. 1 en No. 2 was het uit de bewapening van de kust-artillerie voeren van het niet-snelvurend geschut en het aanbrengen van andere richtmiddelen aan de vuurmonden van 7, 12 en 15 cm, waardoor de wijze van bedienen aanmerkelijke wijzigingen moest ondergaan.

Het Reglement kustgeschut in open batterijen (G.K.A. '26), boekwerk No. 351 en het boekwerk No. 351a, kanonnen van 21, 15, 12 en 7,5 c.M. Kust-, Beschrijving en Bediening (uitgave 1917) moeten als

geheel verouderd worden beschouwd en hebben voor de instructie dan ook geen waarde meer.

Bij het samenstellen van het Reglement voor de kustartillerie is de indeeling van het Reglement voor de bereden artillerie en de motorartillerie op den voet gevolgd.

De indeeling zal zijn als volgt:

Reglement op de opstelling, beweging en bediening.

Deel I: A. Algemeene bepalingen.
B. Opstelling, bewegingen en verrichtingen te voet.

	C. Bediening van in stelling staande stukken.	Deel IIc:	Het enkele stuk van 15 1.40 No. 4.
Deel IIa:	Het enkele stuk van 7 1.40 No. 1 en No. 2.	Deel III:	De batterij.
Deel IIb:	Het enkele stuk van 12 1.40 No. 2 en 15 1.40 No. 1 en No. 3 met directe richting.		
Deel IIc:	Het enkele stuk van 12 1.40 No. 1 en No. 2 en 15 1.40 No. 1, No. 2 en No. 3 en 15 1.35 met indirecte richting.		

Bij het ontwerpen van dit nieuwe reglement is de bediening van de verschillende soorten vuurmonden zooveel samengevoegd als mogelijk is zonder afbreuk te doen aan de duidelijkheid. Tevens is rekening gehouden met de splitsing in de opleiding van het personeel voor de batterijen met directe richting en die met indirecte richting.

BOEKWERK nr. 282¹.

REGLEMENT VOOR DE BEREDEN ARTILLERIE EN DE MOTORARTILLERIE.

Deel I (R.B.M.A. I).

Algemeene bepalingen. Opstelling, bewegingen en verrichtingen te voet en te paard

BOEKWERK nr. 312¹.

REGLEMENT VOOR DE LUCHTDOELARTILLERIE.

Deel I (R. Lu. A. I).

Algemeene bepalingen. Opstelling, bewegingen en verrichtingen te voet.

BOEKWERK nr. 351¹.

REGLEMENT VOOR DE KUSTARTILLERIE.

Deel I (R.K.A. I).

Algemeene bepalingen. Opstelling, bewegingen en verrichtingen te voet.

(Vastgesteld bij aanschrijving van den Minister van Defensie van 21 Mei 1938, IIde Afd. B, nr. 36).

Aangezien de commando's voor overeenkomstige verrichtingen van het R.B.A. I en het R.O.A. I niet in overeenstemming waren met het I.R. = I A., was het gewenscht deze reglementen te herzien, te meer daar de betreffende reglementen voor de cavalerie en de genie eveneens in overeenstemming werden gebracht met I.R. = I A. Voorts was het gewenscht R.B.A. I en R.O.A. I tot een geheel te vereenigen.

Hoewel bij het samenstellen van dit geheel nieuwe reglement voor de bereden artillerie en de motorartillerie voor zooveel mogelijk de commando's en de omschrijving van de uitvoering daarvan in overeenstemming zijn gebracht met de overeenkomstige reglementen voor de infanterie en voor de cavalerie, kon de indeeling van het reglement voor de artillerie niet dezelfde zijn als bij het I.R. en bij het C.R. omdat laatstgenoemde reglementen aanvangen met de opleiding in de groep om daarna tot de hoogere eenheden op te klimmen.

In algemeenen zin is daarom de indeeling van het R.B.A. I gehandhaafd, waarbij

tevens aanvulling heeft plaats gevonden met betrekking tot de opstelling, beweging en verrichtingen te voet met de mitrailleur M. 20 en voorts met betrekking tot de verrichtingen met de karabijn als vuurwapen en met den mitrailleur als vuurwapen.

Bij de luchtdoelartillerie en de kustartillerie was het R.O.A. I in gebruik, hetgeen om bovenvermelde redenen herziening behoefde. Dientengevolge werd voor de luchtdoelartillerie, alsmede voor de kustartillerie, een nieuw reglement samengesteld, waarbij dezelfde beginselen zijn gevolgd als bij de samenstelling van R.B. M.A. I.

De indeeling van laatstgenoemd reglement is gevolgd, uiteraard met weglating van de gedeelten, betrekking hebbende op de opstelling, bewegingen en verrichtingen te paard, alsmede op de opstelling, bewegingen en verrichtingen te voet met den mitrailleur M 20 en de verrichtingen met den mitrailleur als vuurwapen.

BOEKWERK NR. 474. OORLOGSVOORSCHRIFT GENEESKUNDIGEN DIENST, DEEL I (O. G. D. I).

(Vastgesteld bij beschikking van den Minister van Defensie van 19 April 1938, IIde Afd. B., nr. 286).

Het Oorlogsvoorschrift Geneeskundigen Dienst, deel I, van 1929 was verouderd en moest worden herzien o.m. in verband met nieuwe organisaties en nieuwere voorschriften ten aanzien van de gewonden en zieken tengevolge van het gebruik van strijdgassen en de ontsmetting der getroffen (gezondheids- en ontsmettingsafdeelingen).

Tevens moesten worden opgenomen de verplichtingen van Chefs van gewondentreinen en gewondenvaartuigen, alsmede

van den Chef eener hulpverbandplaats, hulppost, chirurgische post e.d.

Een nieuw hoofdstuk omtrent Evacuatiegebied moest worden toegevoegd, terwijl verscheidene schema's en aanwijzingen zijn opgenomen, welke vooral voor onderwijsdoeleinden van waarde zullen kunnen zijn.

Aanleiding tot de herziening van het onderwerpelijke voorschrift was mede het feit, dat de oplage was uitverkocht.

UIT DE VAKPERS

LUCHTGEVAAR EN TROEPENBEWEGINGEN

Onderstaand tijdschrift brengt een belangrijke beschouwing betreffende bovenstaand onderwerp, ontleend aan een artikel van Majoor der U.S.A. PHILIPPS in het „*Infantry Journal*” van Juni 1938.

De krijgsgeschiedenis van onzen tijd bewijst duidelijk de vernietigende werking van luchtaanvallen op grondtroepen, in het bijzonder op marschcolonnen. Het afweervuur der infanterie is niet zoo werkzaam als wel eens wordt gedacht. In *Abessynië* kregen bijv. 259 Italiaansche vliegtuigen gewertreffers en slechts 8 werden tot landen gedwongen. In *Spanje* hebben beide partijen met bloedige offers de ervaring betaald, dat een marsch bij dag van gesloten eenheden onder inwerking van 's vijands luchtwapen onmogelijk is.

De beste bescherming ligt in het onttrekken der troepenbewegingen aan 's vijands luchtverkenning, want, om te kunnen worden aangevallen, moeten de troepen eerst door 's vijands vliegers zijn vastgesteld.

Een Amerikaansch verkenningsvliegtuig voert gewoonlijk 6 groote lichtbommen met een brandtijd van $1\frac{1}{2}$ —3 minuten en een werkingssfeer van 1500 m middellijn mede. De vlieger kan zich dus bij nacht

rond een kwartier licht verschaffen en in dezen tijd 12 km^2 afzoeken. Bij dag zou hij op één vlucht een ongeveer $6000 \times$ zoo groot terrein kunnen afzoeken. *Het gevaar, dat een troepenbeweging wordt ontdekt is dus bij dag $6000 \times$ grooter dan bij nacht.*

De afstand van 's vijands front waarop een betrekkelijke veiligheid bestaat, doordat 's vijands vliegtuigen de wegen niet voortdurend kunnen bewaken, kan overdag op 100—150 km, 's nachts op 50—60 km worden gesteld.

Is een colonne vastgesteld, dan moeten de bombardeervliegtuigen hiermede in kennis worden gesteld, moet worden berekend in welk terreingedeelte zij den vijand kunnen treffen en moet het aanvalsbevel worden gegeven. Bevinden de bombardeervliegtuigen zich op een vliegpark, 200—300 km achter het front, dan zal het 2—3 uur duren voor den aanval kan plaats vinden. Zijn zij op een vliegveld vooruitgeschoven, dan kan de aanval in 1—2 uren worden uitgevoerd. In uitzonderingsgevallen — indien de aanval reeds vooraf kon worden beraamd — volgen de bombardeervliegtuigen de verkenningsvliegtuigen op korten afstand.

Uit het vorenstaande volgt, dat in vele gevallen een colonne, die zich 's nachts verplaatst en na 2—3 uur in dekking is, betrekkelijk veilig is voor aanvallen uit de lucht. Een gemotoriseerde marschgroep, bestaande uit een regiment infanterie met een afdeling artillerie, enz., telt ongeveer 500 auto's. Rijdende met een snelheid van 25 km/u heeft de voorste auto in 2 uur een afstand van 50 km afgelegd, terwijl na 3 uur ook de laatste wagen dit punt heeft bereikt (een colonne van 500 auto's heeft een uur nodig om een punt te passeeren, zulks ongeacht de snelheid, daar bij grotere snelheid grotere afstanden tusschen de auto's noodig zijn). Een colonne te voet heeft voor het afleggen van 50 km twee nachtmarschen van 6—8 uur nodig. Dit voorbeeld toont hoezeer gemotoriseerde troepenverplaatsingen, wat betreft beveiliging tegen gevaar uit de lucht, in het voordeel zijn t.o.v. verplaatsingen te voet.

Een gemotoriseerde colonne kan de veiligheid echter nog op een andere wijze zoeken. Indien bij vorenbedoelde colonne de afstanden tusschen de auto's vergroot worden tot 150 m, wordt de colonnelengte rond 80 km, d.w.z. ongeveer 3½ uur na de voorste auto rijdt de laatste auto

„Wissen und Wehr", Aug. 1938.

af en heeft 5½ uur na het begin van den marsch 50 km afgelegd. In een nacht van 8 uur kan een marsch van 100 km worden gemaakt. Hoe zou een dergelijke beweging zich aan een verkenningsvliegtuig vertoonen? Werpt de verkenners een lichtbom — welke een cirkel met een middellijn van 1500 m verlicht — boven den marschweg uit, dan neemt hij hoogstens 10 auto's gelijktijdig waar. Brandt de bom 2 minuten en blijven de auto's doorrijden, dan ziet de verkenners nog 5 auto's. In het gunstigste geval kan hij dus met elk van zijn 6 bommen 15 auto's, d.i. totaal 90 auto's, verdeeld over 20 km, vaststellen. Hij kan zich onmogelijk een begrip vormen of dit een normale aan- of afvoerbeweging is dan wel een troepenverplaatsing en zoo ja, van welken omvang. Bovendien is een dergelijke colonne een weinig belovend aanvalsdoel voor een nachtelijk bombardement.

De conclusie uit het betoog van Majoor PHILIPPS — dat nog verscheidene andere belangwekkende beschouwingen en berekeningen bevat — is dan ook: *de beste wijze om troepenverplaatsingen achter het eigen front tegen het luchtgevaar te beveiligen is, deze te doen plaats hebben 's nachts en per auto.*

C.

FRANSCHÉ 10,5 cm HOUWITSER.

Generaal CULMANN heeft gegevens gepubliceerd betreffende bovengenoemde vuurmond. Hieraan is het volgende ontleend:

Kaliber	105 mm
Lengte	± 17 kaliber
Horizontale wigsluiting met schuifhefboom	
Spreidaffuit met schild	
horizontaal schootsveld .	58°
verticaal ..	—6° tot 50°
Verlengde wieg	
Veranderlijke terugloop	
Projectielgewicht	
met versnelde buis ...	15,670 kg
met tijdschokbuis	15,850 „
9 Ladingen in kardoeschulzen	
minimum Vo	145 m
maximum Vo	442 m
Maximum dracht	11 à 12 km

(Dit getal lijkt mij nogal hoog voor een Vo van 442 m en een projectielgewicht van bijna 16 kg).

Vervoer aangespannen met 6 paarden of met motortrekkraft. In het laatste geval wordt de vuurmond geplaatst op een afzonderlijk veerend onderstel of voorzien van rubberbanden (of dan de aangegeven gemiddelde snelheid van 20 km/h kan worden gehaald, betwijfel ik).

Vuursnelheid maximum 6 schoten per stuk per minuut.

Als merkwaardigheid moet aangemerkt worden, dat het projectiel voorzien is van twee banden, één voor centreering en één voor geleiding, zooals de oude projectielen van 12 l.St.

Het aanzetten van het projectiel geschiedt met een aanzetter met veer, zoodat de granaat steeds met dezelfde kracht in den vuurmond wordt gebracht. Details van deze constructie zijn niet gegeven.

„The Field Artillery Journal" Sept.-Oct. 1938

S.

ARTILLERIEBESTRIJDING IN HET LICHT VAN DE MODERNE OORLOGVOERING

Mede naar aanleiding van een studie van Colonel LAYRAL in de *Revue d'Artillerie* van Juli 1937, brengt S. in herinnering, dat de artilleriebestrijding zelfs in den stellingoorlog 1914—1918 betrekkelijk weinig resultaten heeft opgeleverd en waarschuwt degenen die verwachten, dat door de ontwikkeling van de middelen om vijandelijke artillerie te kunnen opsporen de artilleriebestrijding in een toekomstigen oorlog een gunstiger beeld zal opleveren. De resultaten toch van de middelen ter opsporing van vijandelijke batterijen — vliegtuigwaarneming; ballonwaarneming; geluidmeetdienst; aardwaarneming — zijn afhankelijk van zooveel factoren, dat zelfs bij een zorgvuldige verwerking door de A.I.D. een bevredigend resultaat niet is gewaarborgd. Als voorbeeld wordt vermeld, dat van 18 in actie zijnde batterijen door den A.I.D. werden vastgesteld 25 opstellingen, waarvan:

9	niet bestonden;	
2	een nauwkeurigheid hadden van	10 m;
2	"	van 25 m;
3	"	van 50 m;
2	"	van 75 m;
2	"	van 100 m;
3	"	van 150 m;
1	"	van 200 m;
1	"	van 230 m.

Wanneer in aanmerking wordt genomen, dat voor bestrijding van een artillerieopstelling een aanzienlijke hoeveelheid munitie wordt vereischt, waarbij dan nog in vele gevallen de toegebrachte schade ge-

ring en de nawerking van korten duur is, stelt S. de vraag of de munitie, welke op bovengenoemde opstellingen zou zijn in te zetten wellicht niet beter ter bestrijding van de vijandelijke infanterie gebruikt zou kunnen worden.

Ook Spanje zou volgens S. een aanwijzing opleveren, dat artilleriebestrijding — zoo deze al plaats vindt — in hoofdzaak door de luchtstrijdkrachten wordt verricht. Dat daartegenover de Japansche artillerie nogal onder de artilleriebestrijding van de Chineezzen te lijden schijnt te hebben zou eensdeels het gevolg zijn van het feit, dat de Japansche artillerie in vele gevallen ver voorwaarts wordt opgesteld, terwijl anderszins slechts weinig aandacht aan een goede maskeering schijnt te worden besteed.

Tegenover de feiten alzoo dat ook in de toekomst:

— artillerie-opstellingen moeilijk vast te stellen zullen zijn;

— nimmer zekerheid zal bestaan, dat op bepaalde oogenblikken een onderkende artillerie-opstelling bezet is;

— de vuren voor de artilleriebestrijding veel munitie zullen vorderen,

stelt S. vast, dat daartegenover opmarswegen niet verplaatsbaar zijn, terwijl de tegenstander gedwongen zal zijn om daarvan een intensief gebruik te maken. De vraag wordt dan ook door hem gesteld in hoeverre het wenschelijk zal zijn om het zwaartepunt voor het gebruik van de middelbare artillerie te verplaatsen van de artilleriebestrijding naar de afsluitingsvuren op groote afstanden.

The Field Artillery, Juli-Aug. '38.

D.

DE BELGISCHE ARTILLERIE EN DE MOTORISATIE.

In een lezenswaardig artikel, dat door het van alle zijden belichten van het vraagstuk een welkome afwisseling vormt met de eenzijdige artikelen van verscheidene motorfanatici, zet de luitenant CRAHAY op beknopte wijze uiteen in hoeverre de Belgische artillerie is gemotoriseerd en door welke factoren in België de motorisatie der artillerie wordt beheerscht.

Zeer objectief stelt de schrijver de verschillende voor- en nadeelen van motorisatie tegenover elkander, waarbij blijkt,

dat dezelfde factoren, welke hier te lande een algeheele motorisatie vooralsnog onmogelijk maken, ook voor België gelden.

Hoewel den schrijver een voortschrijding der motorisatie onvermijdelijk voorkomt, zal de verwezenlijking daarvan voornamelijk afhangen van de oplossing der twee overheerschende vraagstukken. Namelijk de constructie van een trekker, welke *alle* terreinen kan doorschrijden en daarnaast de mogelijkheid van voorziening in de benodigde bedrijfsstoffen.

„Bulletin Belge”, Augustus 1938.

Co.

VORM EN GEEST IN DE OPVOEDING TOT SOLDAAT.

In een voordracht, opgenomen in onderstaand tijdschrift, heeft de Luitenant-kolonel FRICK uiteengezet welke plaats naar zijn meening de vormendienst en geestelijke vorming bij de soldatenopvoeding moeten innemen.

In zijn interessant betoog wijst hij erop, dat het bijbrengen van de vereischte geoefendheid, de z.g. africhting, beoogt het bereiken van een vastgesteld technisch doel. Daarentegen doordringt en omvat de geestelijke vorming van den soldaat het geheele militaire leven, zoodat zij nimmer als geëindigd kan worden beschouwd. De africhting, welke een som is van verschillende technische bekwaamheden, vormt dan ook slechts een factor van de opvoeding tot soldaat, welke den geheelen mensch omvat. Die africhting heeft dan ook slechts zin, wanneer zij wordt gedragen door een geestelijke vorming, welke de mogelijkheid schept, dat de technische bekwaamheden onder de zwaarste omstandigheden nog tot gelding kunnen worden gebracht.

Teveel wordt nog de geestelijke vorming verwaarloosd. Niet het verheven doel is in den oorlog alleenbeslissend voor den geest van den troep, doch vooral de steeds terugkeerende ontberingen en de voortdurend te brengen offers.

Door het verloop der manoeuvres, waarbij vooral de bewegelijkheid op den voorgrond staat, heeft de troep het begrip voor hardnekkig doorgezette verdediging grootendeels verloren.

Aangezien Zwitserland op het defensief is aangewezen, acht schrijver het noodzakelijk, dat meer aandacht aan de hardnekkige verdediging wordt besteed. De uitspraak, dat men vooral naar de omringende rijken moet zien om te conclu-

deeren, hoe men het niet moet doen, aangezien de toestanden en de te bereiken doelen volkomen verschillen, heeft ook voor ons land zijn waarde.

Door den korten diensttijd en het ontbreken van eenigerlei militaire vooropleiding is het onmogelijk den geest van het volk te veranderen. Men zal zich daarom voorloopig moeten beperken tot het leger zelve, waarin men moet bereiken:

1. Doelbewuste geest tot hardnekkige verdediging;
2. Volkomen offervaardigheid en offeringsgezindheid;
3. Ontwikkeling van den soldaat tot een krachtige en zelfstandige persoonlijkheid.

Vormendienst is bij de militaire opvoeding onontbeerlijk. Echter moet het geestelijk te bereiken doel de richting en den vorm daarvan beïnvloeden, zoodat die vormdienst nimmer het doel zelf kan zijn.

De vormendienst heeft ten doel:

1. Een deel te zijn van de opvoedingsmethode;
2. Een middel te zijn voor zelfcontrole en zelfopvoeding;
3. De uitdrukking te zijn van de bereikte geestelijke vorming.

Echter mag nimmer vergeten worden, dat niet de quantiteit telt, doch de kwaliteit. Het laten uitvoeren van vijftig handgrepen achtereens, is even fout, als het genoeg nemen met één slap uitgevoerde handgreep.

Voor alles moet de soldaat zoodanig worden opgevoed, dat hij zich ook zonder onmiddellijk toezicht van een meerdere als soldaat gedraagt.

Te veel toezicht en controle bereiken het omgekeerde van hetgeen wordt beoogd!

„Allgemeine Schweizerische Militärzeitung, Juni 1938.” Co.

PANTSERAFWEER IN VERBAND MET DE NIEUWE AANVALSTAKTIEK.

In verband met de nieuwe Fransche richtlijnen voor het gebruik van de vechtwagen „D” acht in onderstaand tijdschrift de kapitein VON MOLTKE het noodzakelijk de tot nu toe geldende beginselen voor het gebruik der anti-vechtwagenkanonnen nader te overwegen.

Het anti-vechtwagensgeschut heeft tegenover de vechtwagens eenzelfde rol als de mitrailleurs tegenover de aanvallende infanterie. Evenmin als de infanterie kan

aanvallen tegen ongeschokt mitrailleurvuur, evenmin kunnen de vechtwagens zulks tegen nog intact zijnde pantserafweermiddelen.

Hoewel de Franschen nog niet zoover gaan, moet dit er toe leiden, dat de artillerie — inplaats van de vernietiging der vijandelijke infanterie en vooral der mitrailleurs — die der pantserafweermiddelen moet bewerkstelligen, terwijl de vechtwagens onder die bescherming de vijande-

lijke infanteriewapenen zullen bestrijden.

Nu het anti-vechtwagengeschut zal zijn blootgesteld aan het artillerievuur, dat tot nu toe op de infanteriestellingen en de mitrailleurnesten lag, moet het dus dezelfde maatregelen treffen om dit vuur te kunnen doorstaan, dus zich ingraven. Aan-gezien ook de afdelingen in handen van den divisiecommandant zich te voren moeten vastleggen, is een bewegelijk gebruik van het anti-vechtwagengeschut onmogelijk geworden. Nog daargelaten of zulk een bewegelijk gebruik nog mogelijk zou zijn tegenover vijandelijke artillerie en vlieg-

tuigen, die er op wachten om oprijdende vuurmonden te vernietigen, is een afzien van zulk een gebruik minder bedenkelijk dan vroeger door de belangrijke toeneming van het aantal vuurmonden per onderdeel.

Bij de stellingverkenning zal dus mede de inzet van het anti-vechtwagengeschut een belangrijke factor zijn.

Hoewel de generaal VON EIMANNBERGER de Fransche opvattingen over vechtwagen-gebruik volkomen onjuist acht, moet toch bij het gebruik van de afvoermiddelen met die methode worden rekening gehouden.

„Die Kraftfahrkampftuppe, Juni 1938.”

Co.

WIE MOET OFFICIER WORDEN?

Onder dit opschrift wijdt Kolonel FOERTSCH enige beschouwingen aan dat vraagstuk. Het antwoord op de vraag moet luiden: hij, die den wil en de kracht heeft de daaraan verbonden verplichtingen te aanvaarden en voorbeeld te zijn; die over de daarvoor noodige zedelijke, geestelijke en lichamelijke krachten beschikt. Het klinkt erg eenvoudig, maar is dat niet. Gemakkelijker dan aan te geven waaraan een officier moet voldoen, is het vaststellen van hen, die voor officier niet geschikt zijn. Zij, die meenen daardoor meer te worden dan anderen, deugen niet voor dit beroep. Evenmin zij, die niet in staat zijn een hoogere studie te volgen.

Het officier zijn eischt thans een zoo

grote veelzijdigheid, dat het niet alleen menschen met veel ijver en een goed verstand, doch bovenal met groot zedelijk en geestelijk overwicht eischt. De officier is niet alleen oefenmeester en africhter, doch ook het voorbeeld, de vertrouwde en de raadgever van zijn ondergeschikten.

Het officier zijn stelt zware eischen; altijd is de officier in dienst. De plicht staat voor alles. Een beroep, dat uitsluitend goed vervuld kan worden door hen, die bezielid zijn met den wil om voor alles land en volk te dienen.

„Leutnant sein, heiszt seinen Leuten vorleben, das Vorsterben ist dann vielleicht einmal Teil davon”.

„Deutsche infanterie, September 1938”

Co.

VAN „BOMMENKANON” TOT INFANTERIEGESCHUT.

Kapitein WESTPHAL beschrijft in enkele bladzijden hoe de Deutsche legerleiding na 1905 tot het doen ontwerpen van mijnenwerpers is gekomen; hoe men via een „bommenkanon” van de firma Krupp tot een zware mijnenwerper van ERHARDT is gekomen; welke mijnenwerper in 1914 bij den strijd om enkele Belgische en Fransche versterkingen zijn diensten heeft bewezen.

Uit de beschrijving blijkt, dat het ongeveer 2 jaar heeft geduurd, voordat de toch op een hoog peil staande Deutsche wapenindustrie een bruikbare constructie kon leveren. Daarna duurde het nog ongeveer 4 jaar voordat deze constructie bij de troep kon worden ingevoerd.

Al voor 1914 was de invoering van de zware mijnenwerpers aanleiding geweest tot het ontwerpen van middelbare en lichte mijnenwerpers. Geen van deze wapens was in 1914 bij het veldleger.

In korte trekken schildert de schrijver de ontwikkeling van deze wapens tijdens den wereldoorlog, hoe naast de zware al spoedig de middelbare en lichte mijnenwerpers hun intree deden en hoe deze wapens steeds werden verbeterd en op steeds grooter schaal werden gebruikt.

Ook de verbeteringen na den oorlog worden besproken; maar de schrijver hoedt er zich voor details van het nu bestaande zware infanteriegeschut te openbaren.

Wehrtechnische Monatshefte, Juli 1938.

S.

DE STAATSHUISHOUDING VAN JAPAN IN DEN OORLOG.

In onderstaand tijdschrift treffen wij een artikel aan betreffende Japan's economische oorlogvoering, waaraan het volgende is ontleend:

Japan voert op het oogenblik een duurdere oorlog dan het vroeger ooit gedaan heeft:

China/Japan 1894/1895 rond 200 miljoen yen,

Rusland/Japan 1904/1905 rond 2 miljard yen,

Het avontuur in Mandschoerije 1931 1400/1500 miljoen yen,

Het incident in China 7,4 miljard yen tot Maart 1939.

Dit laatste incident is oorzaak, dat de Japansche volkshuishouding onverwacht geheel op oorlog moest worden ingesteld en dat juist op een tijdstip, dat er groote andere economische zorgen waren, zooals prijsstijging, oploopen van de staatsschuld en terugloopen van den export, hetgeen onvermijdelijk vermindering van den invoer ten gevolge zou hebben.

De regeering van Konoje heeft langzamerhand de geheele volkshuishouding op oorlogsvoet ingericht.

Men begon eind 1937 met een „oorlogsraad”, waarin naast vertegenwoordigers van leger en vloot politici en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven waren opgenomen. Dit bleek niet voldoende, zoodat in Mei 1938 de regeering gewijzigd werd in een oorlogskabinet, waarin politieke, militaire en economische leiding tot één geheel waren verenigd. Dit kabinet heeft een „algemeen mobilisatieplan” opgesteld en doorgevoerd.

Daarbij deden zich allerlei moeilijkheden voor; voornamelijk met de grondstoffenverzorging. Deze moest ten behoeve van de voorziening in oorlogsbenodigdheden vergroot worden ten koste van de voor den oorlog minder belangrijke bedrijven. Deze laatsten gaven daardoor minder productie, terwijl juist zij het uitvoeroverschot moesten leveren, waarmee de invoer van alle grondstoffen zou moeten worden betaald. Japan heeft door

verschillende maatregelen getracht deze moeilijkheid te overwinnen:

1e. vergrooting van de goudproductie om een deel van den invoer met goud te kunnen betalen, inplaats van met goederen;

2e. vermindering van het binnenslandsch verbruik op elk gebied; maar vooral van textielgoederen, daar deze het grootste deel van den uitvoer vormen;

3e. intensiever gebruik van de bestaande hulpbronnen, o.a. door te trachten meer grondstoffen uit Mantsjoekwo en Midden-China te halen.

Al deze maatregelen maakten het noodzakelijk, dat de al in 1937 ingestelde invoeren deviezencontrole voor onbepaalden tijd werd verlengd.

Het nemen van de bovenvermelde maatregelen betreffende in- en uitvoer en verbruik was niet het eenige ingrijpen van den Staat ten behoeve van de oorlogvoering. Men moest overgaan tot het stichten van nieuwe bedrijven voor de vervaardiging van vervangende stoffen (Ersatz); terwijl de eigenlijke oorlogsindustrie belangrijk moest worden uitgebreid. De regeering heeft door allerlei maatregelen het hiervoor benodigde kapitaal weten te verkrijgen:

door herwaardeering van de goudvoorraad (winst 800 miljoen yen); door inkrimping van de voor den oorlog minder belangrijke bedrijven;

door een groots opgezette propaganda om de bevolking tot sparen aan te zetten, waardoor zij geld beschikbaar kreeg om in te teekenen op de vele staatsleeningen welke zijn uitgegeven.

Dit neemt niet weg, dat toch nog belangrijke belastingverhooging noodzakelijk is gebleken.

Uit het vorenstaande, dat slechts een deel van de in het artikel besproken kwesties bevat, blijkt wel duidelijk, welke geweldige vraagstukken bij de leiding van een modernen oorlog moeten worden opgelost.

Aan ieder, die belang stelt in de economische verdedigingsvoorbereiding zij de lezing van het oorspronkelijke artikel ten zeerste aanbevolen.